

Київський національний торговельно-економічний університет

Кафедра економіки та фінансів підприємства

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

Управління фінансовою стійкістю підприємства

за матеріалами товариства з обмеженою відповідальністю
«Торговий дім Кольчуга», м. Київ

Студентки 2 курсу 1 м групи,
денної форми навчання,
спеціальності 051 «Економіка»,
спеціалізації «Економіка та
безпека бізнесу»

Гаращенко Анастасії
Андріївни

Науковий керівник –
канд. екон. наук, доцент

Трубей Оксана
Миколаївна

Гарант освітньої програми
д-р екон. наук, проф.

Блакита Ганна
Владиславівна

Київ 2019

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКОСТЮ ПІДПРИЄМСТВА	6
РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ТОРГОВИЙ ДІМ КОЛЬЧУГА»	23
2.1 Ааліз динаміки обсягу та структури капіталу підприємства	23
2.2 Дослідження показників платоспроможності, ліквідності та ділової активності підприємства.....	26
2.3 Оцінювання фінансової стійкості та рентабельності підприємства..	36
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ТОРГОВИЙ ДІМ КОЛЬЧУГА»	44
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЛ	61
ДОДАТКИ	67

ВСТУП

Постановка проблеми. Фінансова стійкість підприємства є однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства, тому аналізувати фінансову стійкість будь-якого підприємства є нагальною необхідністю, адже за допомогою цього аналізу можна виявити сильні і слабкі позиції різних підприємств. Менеджери використовують ці дані для контролю діяльності підприємства, щоб не допустити банкрутства. Кредитори уважно стежать за показниками фінансової стійкості, щоб пересвідчитись, що підприємство може сплатити за своїми короткостроковими борговими зобов'язаннями, а також покрити свої фіксовані платежі доходами. Банки значною мірою будують свою кредитну політику, зважаючи на фінансову стійкість підприємства. Фінансові експерти використовують ці показники для порівняння відносних переваг різних підприємств.

Значний внесок у дослідження проблеми діагностики управління фінансової діяльності підприємства зробили вітчизняні й зарубіжні вчені: Т.Б.Бердникова, Я.Г.Берсуцький, І.О.Бланк, О.С.Вартанов, О.П.Градов, П.В.Єгоров, В.В.Ковальов, Е.М.Коротков, Б.Г.Литвак, Ю.Г.Лисенко, Г.В.Савицька, Н.Г.Чумаченко, А.Д.Шеремет, Дж.Ван Хорн, Б.Коласс, Т.Пітерс, Р.Уотерман та інші. Однак проведені дослідження засвідчили, що в науковій літературі розкриваються тільки окремі аспекти діагностики, причому найчастіше діагностика визначається як напрямок економічного аналізу, що значною мірою звужує цільову спрямованість і сферу її дії.

Віддаючи належне науковим здобуткам великої кількості науковців, слід зазначити відсутність єдиного підходу щодо групування та способу визначення показників оцінки фінансової стійкості.

Актуальність дослідження пояснюється тим, що аналіз комплексу показників фінансової стійкості дає змогу визначити фактори, які впливають на неї, що дозволяє вжити певних заходів для покращення фінансового стану підприємства, зменшення його залежності від зовнішніх фінансових ресурсів і забезпечення платоспроможності в довгостроковий період.

Мета випускної кваліфікаційної роботи: на основі проведення аналізу літературних джерел та імперичних досліджень, розробити комплекс заходів, щодо підвищення ефективності управління фінансовою стійкістю підприємства.

Для досягнення поставленої мети були визначені наступні **завдання**:

- вивчити теоретичні основи аналізу фінансової стійкості;
- розглянути та проаналізувати методи діагностики фінансової стійкості;
- оцінити можливі зовнішні та внутрішні аспекти стабілізації фінансової стійкості підприємства;
- проаналізувати майновий стан підприємства, здійснивши аналіз платоспроможності та ліквідності підприємства;
- провести аналіз фінансової стійкості підприємства на основі коефіцієнтів фінансової автономії, фінансового важеля (левериджу), заборгованості, довгострокової заборгованості, поточної заборгованості та коефіцієнта маневреності власного капіталу;
- оцінити ефективність фінансово-господарської діяльності, розрахувати і проаналізувати показники рентабельності, ділової активності;
- розробити заходи щодо досягнення фінансової стійкості, поліпшення фінансового стану підприємства і підвищення фінансової рівноваги;
- обґрунтувати прогностичні показники фінансового стану ТОВ «Торговий дім Кольчуга».

Об'єктом дослідження є процес управління фінансовою стійкістю підприємства.

Предметом дослідження випускної кваліфікаційної роботи є теоретико-методичні та практичні аспекти управління фінансовою стійкістю підприємства.

Емпіричною базою дослідження є форми фінансової звітності ТОВ «Торговий дім Кольчуга». ТОВ «Торговий дім Кольчуга» національний лідер з реалізації товарів широкого асортименту в Україні. Продукція доступна у всіх регіонах країни. Чисельність працівників – 48 людини. Чистий дохід від реалізації продукції станом на 2018 рік – 4 844 170 грн. Прибуток в 2018 році становить – 1 165 042 грн..

Методи дослідження. Теоретичну основу роботи становить діалектичний метод пізнання, який забезпечив вивчення фінансових відносин підприємств і їх розвитку, взаємозв'язку та взаємозалежності. В процесі дослідження використовувались прийоми аналізу і синтезу, а саме: групування, типізація, порівняння, табличний метод. Ряд методів і прийомів економічних досліджень базується на економічних та логічних висновках, розрахунковому конструктивізмі. При написанні роботи були використані такі методи: аналіз відносних показників (коефіцієнтів), нормативний, статистичний, аналітичний, табличний, порівняльний.

Інформаційна база. Під час дослідження в роботі використовувалися дані фінансової та управлінської звітності ТОВ «Торговий дім Кольчуга», наукова та навчальна література з питань управління фінансовою стійкістю підприємства, наукові фахові статті, інтернет-джерела тощо.

Апробація результатів дослідження. Проміжні результати та висновки даного дослідження знайшли своє відображення в науковій статті «Фактори впливу на фінансову стійкість підприємства», яка була опублікована у збірнику наукових статей студентів денної форми навчання: Економіка і фінанси підприємства.

Практичне значення одержаних результатів полягає у можливості застосування розроблених пропозицій і рекомендацій на ТОВ «Торговий дім Кольчуга» з метою вдосконалення механізму забезпечення фінансової стійкості підприємства з використанням інструментів стратегічного і тактичного фінансового менеджменту.

Структура роботи: складається зі вступу, трьох розділів, висновків, додатків та списку використаних джерел. Загальний обсяг роботи 69 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВОЮ СТІЙКОСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

Фінансова стійкість підприємства є однією з найважливіших характеристик фінансового стану підприємства, тому аналізувати фінансову стійкість будь-якого підприємства є нагальною необхідністю, адже за допомогою цього аналізу можна виявити сильні і слабкі позиції підприємства на ринку. Менеджери використовують ці дані для контролю діяльності підприємства, з метою не допущення банкрутства. Кредитори, у свою чергу, уважно стежать за показниками фінансової стійкості, щоб пересвідчитись, що підприємство може сплатити за своїми короткостроковими борговими зобов'язаннями, а також покрити свої фіксовані платежі доходами. Банки значною мірою будують свою кредитну політику, зважаючи на фінансову стійкість підприємства. Фінансові експерти використовують ці показники для порівняння відносних переваг різних підприємств [1, с. 156].

Як процес стійкість є наслідком взаємозв'язку взаємодіючих операцій системи, метою яких є генерація факторів рівноваги і створення фундаменту для подальшого розвитку [2, с. 407].

Аналіз літературних джерел дозволив виділити підходи до визначення сутності поняття «фінансова стійкість підприємства».

Так, А. Б. Грушевицька виокремлює чотири фундаментальних методичних підходи згідно з якими оцінка фінансової стійкості підприємств здійснюється на основі: визначення рівня забезпеченості запасів у складі оборотних активів підприємства джерелами їх формування; обчислення певної кількості коефіцієнтів; застосування одного інтегрованого показника, який складається з декількох найбільш вагомих коефіцієнтів; побудови розгорнутих уніфікованих аналітичних фінансових таблиць на базі бухгалтерської, фінансової та податкової звітності [3, с. 277].

В. В. Левицький, досліджуючи оптимальні підходи до аналізу фінансової стійкості підприємств, методики її оцінки об'єднує лише у дві групи: оцінки рівня фінансової стійкості суб'єктів господарювання на основі інтегральної оцінки фінансового стану; оцінки фінансового стану на основі показників та коефіцієнтів [4, с. 63].

Більшість дослідників, як зазначають С. Ногіна та А. Корж, фінансову стійкість підприємств оцінюють за допомогою абсолютних і відносних показників. Абсолютним показником фінансової стійкості автори вважають наявність власних оборотних коштів, котрий означає, яка сума поточних активів підприємства сформована завдяки власному капіталу. Водночас виокремлено три методичні підходи щодо визначення фінансової стійкості за відносними показниками: коефіцієнтний; агрегатний; інтегральний [5, с. 363].

Методичний підхід до визначення фінансової стійкості за допомогою фінансових коефіцієнтів є найбільш поширеним, а його суть полягає в обчисленні та аналізі низки фінансових коефіцієнтів.

Відзначимо, що серед учених-економістів немає єдності щодо використання певного систематизованого переліку фінансових показників [6, с. 156].

Н. М. Гаркуша, Т. О. Сідорова, І. В. Руденко до системи оцінних показників фінансової стійкості з точки зору їхньої раціональності й достатності відносять показники прибутковості (рентабельності), платоспроможності, стану та структури капіталу, стану основних й оборотних засобів, комерційної активності підприємства (оборотності активів), ліквідності активів [7, с. 22].

Оцінка рівня фінансової стійкості підприємства, на думку Н. Г. Слободян, передбачає проведення аналізу складу і розміщення активів господарського суб'єкта, дослідження динаміки і структури джерел фінансових ресурсів, визначення рівня забезпечення власними оборотними коштами, аналізу кредиторської та дебіторської заборгованості, оцінки рівня платоспроможності [8, с. 241].

Проаналізувавши наведені визначення фінансової стійкості, її можна охарактеризувати як стан господарюючого суб'єкта, що характеризується оптимальним розподілом вхідних та вихідних потоків, досягнення внутрішньої синергії ресурсів, мінімізацією ризиків та здатністю системи протистояти потенційним негативним явищам, що можуть спричинити негативний вплив в майбутньому. З даного визначення чітко випливає, що на фінансову стійкість впливають зовнішні і внутрішні фактори.

Для забезпечення фінансової стійкості суб'єкта господарювання необхідно так управляти цими чинниками, щоб нівелювати не активний вплив зовнішнього середовища. У ситуації, коли підприємство має стійку внутрішню структуру й об'ємні запаси, але зовнішнє середовище досить нестабільне, ефективними будуть дії зі застереженням зовнішніх загроз на ринку шляхом диверсифікації та модернізації бізнесу. Якщо господарююча одиниця має більше слабких сторін, ніж сильних, доцільним є або зосередження на дуже вузькому сегменті ринку, або вихід із ринку [9, с. 119].

Оскільки з різних причин виникають чинники, що впливають на фінансову стійкість і платоспроможність, то при визначенні методів управління ними необхідно це врахувати. Якщо зовнішні чинники, що

впливають на фінансову стійкість, викликані дією об'єктивних економічних законів і майже не залежать від діяльності підприємства, то внутрішнім чинникам властивий високий рівень керованості, а характер їх зміни не опосередковано залежить від організації роботи самого суб'єкта господарювання [10, с. 358].

Зовнішні чинники впливу в більшості випадків не підлягають регулюванню зі сторони керівників певного підприємства задля забезпечення фінансової стійкості і платоспроможності. Для структурування зовнішнього середовища доцільно використати методику T.E.M.P.L.E.S. (Technology, Economics, Market, Politics, Laws, Ecology, Society) [11, с. 878].

Основні чинники зовнішнього середовища та їх групування за цією методикою наведено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1

**Основні чинники зовнішнього середовища за методикою
T.E.M.P.L.E.S.**

Група чинників	Основні чинники групи	Напрямок аналізу чинників
Ситуаційно-політичні	- політична ситуація; - рівень політичної стабільності; - рівень корупції; - адміністративні перешкоди; - система забезпечення і охорони прав власності.	- очікування рішень посадових осіб; - вплив реформ та програм уряду на діяльність підприємства; - оцінка політичних змін у країні.
Нормативно-правові	- нормативно-правове забезпечення у сфері трудових відносин та динаміка їх змін; - нормативно-правові акти у питаннях регулювання господарської діяльності; - законодавство в сфері оподаткування.	- дослідження змін і тенденцій, як на рівні держави, так і на місцевому рівні, які прямо чи опосередковано можуть вплинути на діяльність підприємства; - оцінка впливу чинного законодавства на рівень конкуренції на ринку.
Економічно-соціальні	- темпи розвитку національної економіки; - рівень галузево-регіонального розвитку; - динаміка і кон'юнктура ринку; - темп інфляції; - рівень безробіття; - державна політика у питаннях формування ціноутворення та	- оцінка попиту і пропозиції на цільовому ринку; - чутливість підприємства до вартості позикового капіталу; - аналіз тенденцій фондового та валютного ринку; - оцінка внутрішньогалузевої конкуренції; - опрацювання статистичних

	розміру мінімальної заробітної плати; - швидкість зростання доходів громадян; - рівень та динаміка освіти та культури населення; - чисельність та структура населення.	даних країни задля оцінки макроекономічних показників; - вплив структури населення на діяльність суб'єкта господарювання.
Технологічні	- розвиток нових технологій та можливість їх запровадження на підприємстві; - новітні стандарти техніки та обладнання.	- аналіз можливостей підприємства вводити у виробничий процес новітні технології; - оцінка можливості запровадження нових методів отримання, зберігання та оброблення інформації.
Екологічні	нормативно-правове забезпечення та стандарти у сфері охорони здоров'я та екологічної безпеки.	- аналіз впливу підприємства на екологію регіону; - оцінка діяльності конкурентів в екологічній сфері.

Складено за матеріалами [11, с. 878]

Отже, розв'язок проблеми забезпечення фінансової стійкості передбачає аналіз внутрішніх та зовнішніх факторів, що впливають на фінансову стійкість підприємства. Пропонуємо розглянути фактори, які тим чи іншим чином можуть впливати на фінансову стійкість підприємства (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Класифікація чинників впливу на фінансову стійкість і платоспроможність підприємства

Ознака	Класифікація	Приклади
За місцем виникнення	зовнішні	Спад обсягу національного доходу, ріст інфляції;
	внутрішні	Неефективний маркетинг, неефективна структура поточних витрат
За важливістю результату	основні	Основними чинниками, що зумовлюють погіршення фінансової незалежності підприємств, є недотримання «золотого правила фінансування» діяльності підприємства, зростання обсягів позикового капіталу в усіх формах на підприємстві, нарощування кредиторської заборгованості.
	другорядні	
За структурою	прості	—
	складні	

За масштабом впливу	одноосібні	Зростання обсягів валового національного продукту, обсягів виробництва промислової продукції, збільшення обсягів інвестицій в економіку та перевищення їх обсягу над амортизацією.
	багатоосібні	
За можливістю прогнозування	прогнозовані	Темп інфляції, структура розміщення грошової маси, обсяг платоспроможного попиту населення, рівень доходів споживачів.
	умовно прогнозовані	
За ступенем впливу на діяльність підприємства	негативні	Зміни податкової політики – ставок, умов сплати податків, пільг тощо, амортизаційна політика, грошово-кредитна політика, опосередковані чинники.
	нульові	
	позитивні	
	динамічні	
За часом	короткочасні	високий розмір страхових і сезонних запасів, нестабільність валютного ринку;
	періодичні	
За ймовірністю	постійні	
	високі	
	середні	
	малі	

Складено за матеріалами [12, с. 222]

На фінансову стійкість підприємства впливає ціла низка чинників, які пов'язані з фінансовою діяльністю. Фінансова діяльність - діяльність, яка призводить до змін розміру і складу власного та позикового капіталів підприємства [13]. З метою управління окремими з них, посилення чи послаблення їх впливу на фінансову стійкість підприємства їх можна об'єднати в групи залежно від рівня виникнення та ступеня значущості.

Чинники I рівня – це узагальнюючі чинники, які є результатом впливу чинників II і III рівнів і водночас виступають генератором взаємодії більш дрібних чинників [14, с. 194].

До чинників I рівня відносять:

- а) фазу економічного розвитку системи;
- б) стадію життєвого циклу підприємства.

Чинники II рівня – похідні, адже вони є результатом дії базових чинників. До складу похідних чинників належать наступні: середній рівень доходів населення; демографічна ситуація; соціальна політика держави; податкова політика держави; грошово-кредитна політика; амортизаційна політика; загальний рівень стабільності; стратегія управління обсягами

діяльності; стратегія управління активами; стратегія управління капіталом; стратегія управління грошовими потоками [15, с. 75].

Чинники II рівня бувають зовнішніми і внутрішніми. Зовнішніми чинниками II рівня є ті, вплив яких пов'язаний з характером державного регулювання (податкова, грошово-кредитна, амортизаційна, соціальна, демографічна політика тощо). До внутрішніх похідних факторів другого рівня, що забезпечують фінансову стійкість, належать стратегія управління обсягами діяльності підприємства, політика управління його активами, власним і позиковим капіталом.

Розроблена стратегія передбачає загальну потребу в активах, їх оптимальну структуру при одночасному визначенні джерел фінансування цієї потреби та оптимізації структури капіталу, що, в свою чергу, є гарантом досягнення ефективної пропорційності між коефіцієнтом фінансової прибутковості та коефіцієнтом фінансової стійкості підприємства. Досягнення необхідної пропорційності між коефіцієнтом прибутковості та коефіцієнтом фінансової стійкості має бути основною метою підприємства, оскільки це один із чинників, що сприяє максимізації його ринкової вартості [16, с. 168].

Чинники III рівня є деталізуючими. З їх допомогою з'ясовують і деталізують механізм впливу похідних чинників на фінансовий стан підприємства. Деталізуючими чинниками є: середній рівень доходів населення; рівень конкуренції; рівень інфляції; склад та структуру активів; стратегію управління власними фінансовими ресурсами та позиковим капіталом; стратегію управління ризиком [17, с. 557].

Вплив чинників III рівня на фінансову стійкість підприємства є диференційованим. Тому за їх значущістю одним із найважливіших внутрішніх чинників фінансової стійкості є оптимізація складу та структури активів підприємства.

Крім того, значний вплив на фінансову стійкість підприємства здійснюють кошти, що додатково мобілізуються на ринку позичкового

капіталу. Збільшення позикових ресурсів, з одного боку, приводить до зростання прибутковості власного капіталу, а з другого – надмірне зростання частки позикового капіталу призводить до зниження фінансової стійкості підприємства, зростання ризику втрати платоспроможності та фінансової незалежності [18, с. 198].

Якщо проаналізувати сукупність всіх факторів впливу, можемо стверджувати, що фінансова стійкість підприємства залежить від ефективного управління фінансовими ресурсами і визначається оптимальною структурою активів, оптимальним співвідношенням власних і позикових коштів, оптимальним співвідношенням активів та джерел їх фінансування [19].

Таким чином, виходячи з вищевикладених аспектів можна відзначити, що процес забезпечення фінансової стійкості підприємства має бути націлений на мінімізацію негативного впливу зовнішнього та внутрішнього середовища на діяльність підприємства; створення передумов ефективної реалізації запланованих дій.

Для досягнення необхідного рівня фінансової стійкості на підприємствах потрібно здійснювати її ефективне управління. Оцінювання фінансової стійкості підприємства передбачає проведення об'єктивного аналізу величини та структури активів і пасивів підприємства і визначення на цій основі його фінансової стабільності і незалежності, а також аналізу відповідності фінансово-господарської діяльності підприємства цілям його статутної діяльності [20, с. 192].

Фінансово стійким є такий господарюючий суб'єкт, котрий за рахунок власних коштів покриває кошти, вкладені в активи (основні засоби, нематеріальні активи, оборотні кошти), не допускає невиправданої дебіторської та кредиторської заборгованості і розраховується за своїми зобов'язаннями в зазначений термін [21, с. 214].

Основне завдання аналізу фінансової стійкості полягає у визначенні спроможності підприємства протистояти негативній дії різних факторів

(зовнішніх, внутрішніх та непередбачуваних), що впливають на його фінансовий стан [22, с. 107].

Методичні підходи до визначення фінансової стійкості підприємства об'єднують у три групи: коефіцієнтний; агрегатний; інтегральний.

Основою коефіцієнтного підходу оцінки фінансової стійкості підприємства є обчислення та аналіз низки фінансових коефіцієнтів. Методичний підхід до визначення фінансової стійкості за допомогою фінансових коефіцієнтів є найбільш поширеним [23, с. 75].

Важливим економічним аспектом є визначення меж фінансової стійкості. Так, недостатня фінансова стійкість може призвести до неплатоспроможності підприємства і відсутності у нього коштів для розвитку виробництва і взагалі діяльності господарюючого суб'єкта. Надлишкова фінансова стійкість також негативно впливає на виробничо-господарську діяльність, оскільки виступає гальмом її розвитку, збільшуючи затрати підприємства надлишковими запасами і резервами [24, с. 87–88].

Отже, основні показники, які використовуються для оцінки фінансової стійкості підприємства, наведені в табл. 1.3.

Таблиця 1.3

Показники фінансової стійкості підприємства

Показники	Формула розрахунку	Характеристика
Коефіцієнт фінансової автономії	$\frac{BK}{K}$	Частка власного капіталу у валюті балансу. Рекомендоване значення показника вище 0,5;
Коефіцієнт фінансування	$\frac{PK}{BK}$	Співвідношення між позиковими і власними засобами. Рекомендоване значення не вище 0,67
Коефіцієнт заборгованості	$\frac{PK}{K}$	Співвідношення між позиковими і власними засобами. Рекомендоване значення не вище 0,67
Коефіцієнт довгострокової фінансової незалежності	$\frac{BK + ДПК}{K}$	Частка позикових коштів у валюті балансу позичальника. Рекомендоване значення не більше 0,5
Коефіцієнт поточної заборгованості	$\frac{ПЗ}{K}$	Співвідношення між позиковими і власними засобами. Рекомендоване значення не вище 0,67

Коефіцієнт маневреностівласного капіталу	$\frac{BOK}{BK}$	Частка BOK в загальній вартості власного капіталу. Рекомендоване значення 0,2-0,5

Складено за матеріалами [25 с. 56]

Агрегатний підхід ґрунтується на визначенні фінансової стійкості на основі агрегатів. Такий методичний підхід є доповненням до наведеного вище, оскільки виділяють чотири типи поточної фінансової стійкості підприємства:

- абсолютна фінансова стійкість – власні оборотні кошти забезпечують запаси, а тому підприємство не залежить від банківських кредитів, має абсолютну ліквідність.
- нормально стійкий фінансовий стан – коли запаси забезпечуються сумою власних оборотних коштів та довгостроковими позиковими джерелами.
- нестійкий фінансовий стан - коли запаси забезпечуються за рахунок власних оборотних коштів, довгострокових позикових джерел та короткострокових кредитів і позик; є недостатньою ліквідність, виникає періодична неплатоспроможність, сповільнюється оборотність оборотних активів, а тому є потреба у залученні додаткових джерел фінансування.
- кризовий фінансовий стан – коли запаси й витрати не забезпечуються джерелами їх формування і підприємство перебуває на межі банкрутства [26, с. 75-76].

Інтегральний підхід дає змогу дати інтегровану оцінку ступеню фінансової стійкості. Його можна застосовувати на практиці, особливо в умовах кризового стану економічної системи, коли старі господарські зв'язки підприємства порушені і відбувається процес налагодження ним нових зв'язків з партнерами, зацікавлених у достатній фінансовій стійкості [27, с. 38].

Отже, велика кількість підходів до визначення фінансової стійкості підприємства свідчить про багатогранність цього поняття. У зв'язку з цим можна вважати доцільним дослідження, яке ґрунтується на інтегрованому

поєднанні двох підходів: з використанням узагальнюючого показника зміни фінансової стійкості підприємства, що дає змогу оцінити загальну динаміку фінансового стану та зміни фінансової стійкості підприємства протягом певного періоду часу; та в основі якого покладено виділення чотирьох типів поточної фінансової стійкості.

Потреба в аналізі ліквідності балансу виникає в умовах ринку у зв'язку з посиленням фінансових обмежень і необхідністю оцінки кредитоспроможності підприємства [28 с. 56].

Ліквідність підприємства полягає в тому, як швидко воно може продати свої активи, отримати грошові кошти і погасити заборгованість перед постачальниками і банком щодо повернення кредитів, перед бюджетом та позабюджетними централізованими фондами із сплати податків та платежів, перед працівниками з виплати заробітної плати тощо [29].

Ліквідність підприємства оцінюється відношенням величини його високоліквідних активів, а саме чистої реалізованої вартості грошових коштів та їх еквівалентів, поточних фінансових інвестицій, дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, дебіторської заборгованості за розрахунками та іншої поточної дебіторської заборгованості до короткострокової заборгованості [30 с. 90].

Ліквідність же балансу визначається рівнем покриття зобов'язань підприємства його активами, строк перетворення яких на грошові кошти відповідає строку погашення зобов'язань. Для визначення ліквідності балансу необхідно порівняти підсумки за кожною групою активу і пасиву балансу [31 с. 24–29]. Залежно від рівня ліквідності активи підприємства поділяються на такі групи:

- найліквідніші активи – мають дорівнювати кредиторській заборгованості або перевищувати її;
- швидкоореалізовувані активи – мають дорівнювати або перевищувати короткострокові пасиви;
- повільноореалізовувані активи – мають дорівнювати або перевищувати

довгострокові зобов'язання;

- важкореалізовані активи – мають дорівнювати джерелам власних коштів

або перевищувати їх [32 с. 245–246].

Якщо на підприємстві виконуються перші три умови, тобто поточні активи перевищують зовнішні зобов'язання підприємства, то обов'язково виконується й остання умова, оскільки це свідчить про наявність у підприємства власних оборотних коштів, що забезпечує його фінансову стійкість. Невиконання однієї з перших трьох умов вказує на те, що фактична ліквідність балансу відрізняється від абсолютної [33 с. 100–101].

На основі порівняння активів та пасивів підприємства, визначається тип його ліквідності [34 с. 20–21].

Ризик ліквідності - імовірність втрат внаслідок неспроможності виконати свої зобов'язання у зв'язку з неможливістю реалізувати фінансові активи за справедливою вартістю [35].

Крім того, для аналізу ліквідності потрібно розрахувати кілька фінансових коефіцієнтів (табл 1.4).

Таблиця 1.4

Відносні показники ліквідності підприємства

Показники	Формула	Значення
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	$\frac{ГК + ПФІ}{ПЗ}$	Показник, що характеризує ту частину короткотермінових фінансових зобов'язань підприємства, яка може бути сплачена за рахунок першокласних ліквідних активів (грошових коштів та їх еквівалентів). Теоретичне оптимальне значення цього показника становить приблизно 0,2—0,25.
Коефіцієнт проміжної ліквідності	$\frac{ГК + ПФІ + ПДЗ}{ПЗ}$	Показує, чи спроможне підприємство у разі падіння його товарообігу покрити свої зобов'язання перед кредиторами. Саме тому цей коефіцієнт ще називають коефіцієнтом "кислотного тесту" або миттєвим показником. Теоретично оптимальна величина 0,7 - 1,0

Коефіцієнт загального покриття	$\frac{OA}{ПЗ}$	Характеризує здатність підприємства забезпечити свої короткострокові зобов'язання з найбільше легко реалізованої частини активів – оборотних коштів. Нормальним значенням даного коефіцієнта вважається 1,5 - 2,5, але не менше 1.
Коефіцієнт маневреності капіталу	$\frac{BOK}{BK}$	Значення показника говорить про те, яка частина власного капіталу може бути використана для фінансування оборотних активів, а яка частина спрямована на фінансування необоротних активів. Нормативним вважається значення 0,1 і вище.

Складено за матеріалами [36 с. 22–28]

Аналіз ліквідності доповнюється оцінкою платоспроможності, яка характеризує спроможність підприємства своєчасно й повністю виконати свої платіжні зобов'язання, які випливають із кредитних та інших операцій грошового характеру, що мають певні терміни сплати. Проте слід зазначити, що ліквідність підприємства зовсім не тотожна його платоспроможності. Так, коефіцієнти ліквідності можуть характеризувати фінансовий стан як задовільний, однак, по суті, ця оцінка буде помилковою, якщо в поточних активах значну питому вагу матимуть неліквідні активи й короткострокова дебіторська заборгованість [37 с. 25–26].

Неплатоспроможність – неспроможність боржника виконати після настання встановленого строку грошові зобов'язання перед кредиторами не інакше, як через відновлення його платоспроможності [38].

При оцінці платоспроможності та ліквідності підприємства (табл.1.5) аналізується його здатність розраховуватися за всіма своїми зобов'язаннями, так і її можливості щодо погашення короткострокових зобов'язань та здійснення непередбачених витрат [40 с. 27].

Таблиця 1.5

Показники платоспроможності підприємства

Показники	Формула розрахунку	Умовні позначення

Коефіцієнт поточної платоспроможності	$\frac{OA}{ПЗ}$	Показник поточної ліквідності - це індикатор здатності компанії відповідати за поточними зобов'язаннями за допомогою оборотних активів. Показник демонструє, скільки в компанії є гривень оборотних коштів на кожну гривню поточних зобов'язань. Нормативним є значення в рамках 1-3, однак більш бажаним є значення 2-3.
Коефіцієнт швидкої платоспроможності	$\frac{OA - BЗ}{ПЗ}$	Коефіцієнт вимірює здатність компанії вчасно погасити свої короткострокові зобов'язання з допомогою високоліквідних активів. Норматив показника знаходиться в межах 0,5-1 і вище.
Коефіцієнт абсолютної платоспроможності	$\frac{ГК}{ПЗ}$	Показує, яку частину поточних зобов'язань можна погасити негайно. Гранично допустиме значення цього коефіцієнта — 0,1—0,2. Через високу нестабільність він не може бути єдиним і достатнім в оцінках платоспроможності.
Коефіцієнт співвідношення поточної дебіторської і кредиторської заборгованості за комерційними угодами	$\frac{ПДЗк}{ПКЗк}$	Показує, чи достатньо в підприємства грошових коштів, які будуть перераховані на його поточний рахунок від дебіторів наприкінці терміну погашення дебіторської заборгованості, для покриття найбільш строкових зобов'язань підприємства, або ні. Значення коефіцієнта повинно бути менше 1,0

Складено за матеріалами [39 с. 465]

Після розгляду методики розрахунку показників ліквідності та фінансової стійкості необхідно розрахувати коефіцієнти ділової активності і рентабельності для оцінки ефективності фінансової діяльності підприємства [41 с. 34].

Поточні показники характеризують ділову активність на конкретну дату дослідження. При високих значеннях цих показників організація, як правило, має досить високу платоспроможність, кредитоспроможність, фінансову стійкість і інвестиційну привабливість. Що стосується перспективних якісних показників, то вони відображають такі дії і операції організації, які в перспективі забезпечать високі темпи ділової активності (придбання нового високотехнологічного обладнання, залучення висококваліфікованого персоналу, активні маркетингові дослідження та ін.). Практика показує, що найбільше значення в процесі аналізу ділової активності мають відносні показники. Вони мають ряд переваг перед

абсолютними. На їх основі можливе проводити просторові зіставлення між підприємствами різних напрямів і розмірів діяльності. Крім того, в коефіцієнтах, отриманих на основі співвідношення вартісних показників, виключається вплив інфляції. Відносні показники ділової активності характеризують ефективність використання ресурсів [42].

Основою відомих методик аналізу ділової активності підприємства є оцінка оборотності активів та зобов'язань компанії. Чим вище ця швидкість, тим більшу ділову активність демонструє організація. Комбінуючи період оборотності окремих видів оборотних активів і короткострокових зобов'язань, можна розрахувати тривалість операційного та фінансового циклів, скорочення яких свідчить про підвищення ділової активності підприємства. Важливою складовою оцінки рівня ділової активності є оцінка темпів зростання основних показників та дослідження їх взаємозв'язку й взаємозалежності [43 с. 99–100].

Підвищення темпів зростання основних показників в умовах ринку є одним з важливих завдань кожного підприємства, вирішення якого буде сприяти результативній діяльності суб'єкта господарювання. Основні показники для оцінки ділової активності наведені у табл. 1.6.

Таблиця 1.6

Показники ділової активності підприємства

Показники	Формула	Характеристика
Коефіцієнт оборотності активів	$\frac{ЧВР}{\dot{A}}$	характеризує ефективність використання підприємством усіх наявних у нього ресурсів незалежно від джерела їх залучення та відображає, скільки разів за рік здійснюється повний цикл виробництва й обороту
Період обороту активів, днів	$\frac{n}{K}$	показує, за скільки днів відбувається повний цикл виробництва у аналізованому періоді.
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	$\frac{ЧВР}{\dot{OA}}$	показує, скільки разів за рік обернулися кошти, вкладені в розрахунки
Період обороту оборотних активів, днів	$\frac{n}{K}$	відображає тривалість одного обороту оборотних активів.
Коефіцієнт оборотності запасів	$\frac{Сб}{\dot{З}}$	показує, як часто обертаються запаси для забезпечення поточного обсягу продажу.

Період обороту запасів, днів	$\frac{n}{K}$	відображає середню тривалість одного обороту запасів у аналізованому періоді.
Коефіцієнт обороту поточної дебіторської заборгованості	$\frac{ЧВР}{ДЗ}$	показує, скільки разів за рік обернулися кошти, укладені в розрахунки, тобто скільки разів ця заборгованість утворюється та погашається протягом року.
Період обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	$\frac{n}{K}$	відображає середню тривалість обороту дебіторської заборгованості аналізованого періоду.
Коефіцієнт оборотності поточної кредиторської заборгованості.	$\frac{Сб}{ПКЗ}$	відображає, скільки підприємству потрібно буде здійснити оборотів для сплати виставлених йому рахунків.
Період обороту поточної кредиторської заборгованості, днів	$\frac{n}{K}$	показує середню тривалість обороту кредиторської заборгованості аналізованого періоду.
Тривалість фінансового циклу, днів	$ТОЦ - Покз$	характеризує середню тривалість між відтоком грошових коштів у зв'язку зі здійсненням поточної операційної діяльності і їх притоком як результатом операційної і фінансової діяльності.
Тривалість операційного циклу, днів	$Позап + Подз$	характеризує тривалість періоду, протягом якого в середньому грошові кошти знаходяться в негрошових оборотних активах.

Складено за матеріалами [44 с. 174]

В умовах ринкової економіки від рентабельної роботи залежить життєздатність підприємства, його можливості забезпечувати інтереси інвесторів, конкурувати з іншими підприємствами.

Економічна сутність рентабельності може бути розкрита тільки через їх загальний зміст – визначення суми прибутку з однієї гривні вкладеного капіталу. Відобразимо показники рентабельності у табл. 1.7.

Таблиця 1.7

Показники рентабельності підприємства

Показник	Формула	Характеристика
Рентабельність активів, %	$\frac{EBIT}{A} \times 100\%$	фінансовий коефіцієнт, що характеризує ефективність використання всіх активів підприємства.
Рентабельність необоротних активів, %	$\frac{EBIT}{НА} \times 100\%$	демонструє здатність підприємства забезпечувати достатній обсяг річного прибутку по відношенню до середньорічної вартості основних засобів компанії.

Рентабельність оборотних активів, %	$\frac{EBIT}{OA} \times 100 \%$	демонструє можливості підприємства в забезпеченні обсягу річного прибутку по відношенню до середньорічної суми обігових коштів компанії.
Рентабельність власного капіталу, %	$\frac{ЧП}{ВК} \times 100 \%$	показує, яка віддача (норма прибутку) на вкладений власний капітал.
Рентабельність позикового капіталу, %	$\frac{ЧП}{ПК} \times 100 \%$	характеризує рівень прибутковості позикового капіталу, використовуваного в конкретних видах діяльності або господарських операціях.
Рентабельність обороту, %	$\frac{EBIT}{ЧВР} \times 100 \%$	показує, яку суму операційного прибутку одержує підприємство з кожної гривні проданої продукції.
Рентабельність операційних витрат, %	$\frac{EBIT}{ОВ} \times 100 \%$	показує, скільки прибутку припадає на 1 грн понесених операційних витрат.
Чиста рентабельність активів, %	$\frac{ЧП}{A} \times 100 \%$	показує ефективність використання активів компанії для генерації прибутку.
Чиста рентабельність обороту %	$\frac{ЧП}{ЧВР} \times 100 \%$	характеризує ефективність виробничої і комерційної діяльності: скільки прибутку має підприємство з гривні продажів.

Складено за матеріалами [45 с. 93]

Фінансово-економічний аналіз в ринковій економіці – одна з найважливіших функцій ефективного менеджменту, необхідна для розвитку підприємства [46 с. 34]. Проведення аналізу фінансового стану підприємства засноване на використанні звітності, яка є інформаційною базою аналізу підприємств.

Таким чином, фінансова стійкість є найважливішою характеристикою фінансово-економічної діяльності підприємства в умовах ринкової економіки. Якщо підприємство фінансово стійке, то воно має перевагу перед іншими підприємствами того ж профілю та залучень інвестицій, в отриманні кредитів, у виборі постачальників і в підборі кваліфікованих кадрів [47 с. 20].

Питання забезпечення фінансової стійкості є актуальним та важливим, так як проведення аналізу на підприємстві дозволить менеджерам приймати ефективні управлінські рішення з вибору стратегії забезпечення фінансового

розвитку підприємства і призведе до стабілізації економічного стану та покращення фінансової стійкості підприємства [48 с. 245].

Політика управління фінансовою стійкістю підприємства повинна забезпечувати стійкість та платоспроможність підприємства як на короткострокові періоди так і на перспективу. В основі такої політики є необхідність постійного збалансування активів і пасивів, доходів і витрат, позитивних і негативних грошових потоків.

РОЗДІЛ 2.

ОЦІНКА ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ

«ТОРГОВИЙ ДІМ КОЛЬЧУГА»

2.1 Аналіз динаміки обсягу та структури капіталу підприємства

Розвиток та розширення діяльності суб'єктів господарювання вимагають постійного залучення додаткового капіталу із зовнішніх джерел, що не завжди позитивно впливає на їх фінансовий стан. Зважений підхід до формування коштів у повному обсязі з різних джерел дозволяє досягти визначеної мети діяльності. Саме тому формування оптимальної структури капіталу є одним із найважливіших та найскладніших завдань фінансового управління суб'єкта господарювання.

Інформаційною базою для оцінювання фінансового стану підприємства є дані фінансової звітності ТОВ «Торговий дім Кольчуга», зокрема Баланс (Звіт про фінансовий стан) та Звіт про сукупний дохід. статистична та оперативна звітність. Для відображення фінансового стану досліджуваного підприємства складений аналітичний баланс за даними річних балансів підприємства за 2016, 2017 і 2018 років (Додаток А).

Структура капіталу безпосередньо впливає на процес функціонування підприємства в цілому. Раціональна структура капіталу є базовим чинником і джерелом ефективності не тільки фінансової, але й оперативної та інвестиційної діяльності.

Необхідність досягнення головної мети підприємства для забезпечення запланованого рівня доходів вимагає раціонального управління капіталом. Обсяг капіталу може бути сформований за рахунок використання джерел утворення як позиченого, так і власного капіталу.

Оптимальне значення структури капіталу передбачає таке співвідношення власних коштів та позикового капіталу, яке забезпечує досягнення оптимальних значень цільових показників діяльності підприємства у відповідності з обраними критеріями фінансового менеджменту.

Основними джерелами інформації для аналізу власного капіталу є фінансова звітність підприємства. Аналіз руху власного капіталу здійснюється на основі Звіту про власний капітал. Пропонуємо ознайомитись з показниками власного на позикового капіталу ТОВ «Торговий дім Кольчуга», які представлені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Структура капіталу

ТОВ «Торговий дім Кольчуга» за 2016–2018 рр.

Показники	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Абсолютне відхилення	Темп приросту, %
				2018/2016	2018/2016

Власний капітал					
Усього власний капітал	117487	404587	620432	502945	428,1
Позиковий капітал					
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	114869	114665	140190	25321	22,0
Поточні зобов'язання і забезпечення	723933	1092539	1247379	523446	72,3
Усього позиковий капітал	838802	1207204	1387569	548767	65,4
Капітал	956289	1611791	2008001	1051712	110,0

З таблиці видно, що протягом 2016–2018 років позиковий капітал підприємства значно перевищував власний капітал ТОВ «Торговий дім Кольчуга». Таким чином, підприємство використовує позиковий капітал, тож має більш високий фінансовий потенціал свого розвитку (за рахунок формування додаткового обсягу активів) і можливості приросту фінансової рентабельності діяльності, однак більшою мірою генерує фінансовий ризик і загрозу банкрутства (які зростають за збільшення питомої ваги позикових коштів у загальній сумі капіталу, що використовується).

Насамперед при аналізі власного капіталу на основі фінансової звітності доцільно оцінити загальний його обсяг та динаміку.

Щоб більш точно проаналізувати капітал підприємства пропонуємо порівняти динаміку обсягу та структури власного капіталу підприємства ТОВ «Торговий дім Кольчуга» за 2016–2018 рр. (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

**Динаміка обсягу та структури власного капіталу підприємства
ТОВ «Торговий дім Кольчуга» за 2016–2018 рр.**

Показник	2016 рік		2017 рік		2018 рік		Абсолютне відхилення	Темп приросту, %
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	2018/2016	2018/2016
Власний капітал	117487	12,3	404587	25,1	620432	30,9	502945	428,1
Зареєстрований капітал	10000	1	10000	0,6	10000	0,5	0	0,0
Капітал у дооцінках	14509	1,5	147909	9,2	142543	7,1	128034	882,4
Додатковий	0	0	0	0	0	0	0	0,0

капітал								
Резервний капітал	1640	0,2	0	0	0	0	-1640	-100,0
Нерозподілений прибуток	91338	9,6	246678	15,3	467889	23,3	376551	412,3
Неоплачений капітал	0	0	0	0	0	0	0	0,0
Вилучений капітал	0	0	0	0	0	0	0	0,0

Метою аналізу власного капіталу є пізнання фінансового механізму підприємства, дослідження тенденцій і закономірностей процесів формування та використання власних фінансових ресурсів для обґрунтування рішень у сфері фінансового управління. Як позитивну тенденцію, що свідчить про зміцнення фінансової стійкості, слід розглядати зростання загальної суми та питомої ваги власного капіталу 2018 року у сукупних фінансових ресурсах підприємства. Адже зростання власного капіталу відповідає як інтересам власників, так і кредиторів.

Для аналізу позикового капіталу підприємства ТОВ «Торговий дім Кольчуга» за 2016–2018 рр. нижче представленні показники в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

**Динаміка обсягу та структури позикового капіталу підприємства
ТОВ «Торговий дім Кольчуга» за 2016–2018 рр.**

Показник	2016 рік		2017 рік		2018 рік		Абс-не від-ння	Темп приросту, %
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	тис. грн.	%	2018/2016 6	2018/2016
Позиковий капітал	838802	87,7	1207204	74,9	1387569	69,1	548767	65,4
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	114869	12	114665	7,1	140190	7	25321	22,0
Довгострокові кредити банків	34885	3,6	33656	2,1	131241	6,5	96356	276,2
Інші довгострокові зобов'язання	75000	7,8	75000	4,7	0	0	-75000	-100,0
Довгострокові	4984	0,5	6009	0,4	8949	0,4	3965	79,6

забезпечення								
Поточні зобов'язання і забезпечення	723933	75,7	1092539	67,8	1247379	62,1	523446	72,3
Короткострокові кредити банків	69667	7,3	139305	8,6	139673	7	70006	100,5
Поточна кредиторська з-сть за товари, роботи, послуги	530735	55,5	846200	52,5	917165	45,7	386430	72,8
Поточна кредиторська заборгованість з бюджетом	5691	0,6	27030	1,7	17366	0,9	11675	205,1
за розрахунками зі страхування	1293	0,1	804	0	1358	0,1	65	5,0
за розрахунками з оплати праці	3055	0,3	3345	0,2	4846	0,2	1791	58,6
Доходи майбутніх періодів	12794	1,3	16843	1	17006	0,8	4212	32,9
Інші поточні зобов'язання	44939	4,7	29205	1,8	41611	2,1	-3328	-7,4
КАПІТАЛ	956289	100	1611791	100	2008001	100	1051712	110,0

За результатами проведених розрахунків можна зробити наступні висновки: обсяг капіталу на 2018 рік збільшився, а саме на 1 051 712 тис. грн., або на 110 %. Така динаміка обумовлена збільшенням власного капіталу, та зростання суми позикового капіталу на 54 8767 тис.грн. Сума власного капіталу збільшилася на 502 945 тис. грн, або на 428,1 %. В складі власного капіталу зменшення зазнав резервний капітал (-1640 тис.грн.). Зі збільшенням власного капіталу у 2017 році підприємства збільшило можливість забезпечення фінансової стійкості свого розвитку.

При зіставленні темпів зростання власного капіталу (428,1%) і сукупного капіталу (65,4%) спостерігаємо перевищення темпів першого, що є ознакою зміцнення фінансової стійкості.

Позиковий капітал мав тенденцію до збільшення через те, що у підприємства з'явилися довгострокові зобов'язання, які у 2017 році скоротилися лише на 204 тис.грн. і знову зросли у 2018 році. Поточні зобов'язання і забезпечення мають тенденцію до збільшення, а саме поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги, за розрахунками з бюджетом, з оплати праці. Спад спостерігається лише по зобов'язанням по страхуванню та інші поточні зобов'язання.

У 2018 році обсяг капіталу збільшилася на 1 051 712 тис.грн за рахунок збільшення позикового капіталу на 54 8767 тис. грн. та власного капіталу на 502 945 тис. грн. Позиковий капітал зменшився в порівнянні зі збільшенням у 2017 році за рахунок зменшення інших довгострокових зобов'язань та поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з бюджетом.

2.2 Дослідження показників платоспроможності, ліквідності та ділової активності підприємства

Фінансовий стан підприємства в короткостроковій перспективі оцінюється показниками ліквідності та платоспроможності, які характеризують можливість своєчасних та повних розрахунків по короткостроковим зобов'язанням перед контрагентами.

Для характеристики ТОВ «Торговий дім Кольчуга» необхідно провести аналіз ліквідності балансу шляхом групування активів та пасивів по ступеню їх ліквідності табл. 2.4.

Для визначення ліквідності балансу необхідно порівняти підсумки по кожній групі активів і пасивів. Баланс вважається абсолютно ліквідним, якщо виконуються умови: $A1 > П1$, $A2 > П2$, $A3 > П3$, $A4 < П4$.

Проаналізувавши ліквідність підприємства можна побачити, що умови виконуються не всі. Невиконання першої умови свідчить про неплатоспроможність підприємства на момент складання балансу. У підприємства недостатньо коштів для покриття найбільш термінових зобов'язань абсолютно і найбільш ліквідних активів.

У 2018 році виконується нерівність $A2 > П2$ – це означає, що швидко реалізовані активи перевищують короткострокові пасиви та організація може бути платоспроможною в недалекому майбутньому з урахуванням своєчасних розрахунків з кредиторами, отримання коштів від продажу продукції в кредит.

Третя умова також виконується, так як середньоліквідні активи становлять 911954 грн., а середньодовгострокові пасиви – 149139 грн. Це означає, що $A3 > П3$ і в майбутньому при своєчасному надходженні грошових коштів від продажу та платежів організація може бути платоспроможною на період, рівний середньої тривалості одного обороту оборотних коштів після дати складання балансу.

Таблиця 2.4

Ліквідність балансу ТОВ «Торговий дім Кольчуга» за 2016–2018 рр.

Активи	Сума, станом на			Пасиви	Сума, станом на			Відхилення		
	2016 рік	2017 рік	2018 рік		2016 рік	2017 рік	2018 рік	(надлишок, нестача)		
								2016 рік	2017 рік	2018 рік
A1 –	1207	1062	1676	П1 –	5481	9068	9616	-	-	-

готові засоби платежу	63	55	49	термінові зобов'язання	52	02	10	4273 89	8005 47	7939 61
A2 – швидколіквідні	3862 25	5080 40	5096 19	П2 – поточні	6966 7	1393 05	1396 73	3165 58	3687 35	3699 46
A3 – середньоліквідні	3607 12	6104 32	9119 54	П3 – середньо- і довгострокові	1197 44	1206 53	1491 39	2409 68	4897 79	7628 15
A4 – неліквідні	6126 91	1076 659	1486 967	П4 – постійні	1174 87	4045 87	6204 32	4952 04	6720 72	8665 35
Баланс	9562 89	1611 791	2008 001	Баланс	9562 89	1611 791	2008 001	0	0	0

Невиконання четвертої нерівності говорить про не дотримання мінімальної умови фінансової стійкості організації, недостатньо наявність у неї власних оборотних коштів.

Тож, ситуація на підприємстві ТОВ «Торговий дім Кольчуга» не є критичною, але ліквідність балансу не є абсолютною. Для деталізації вище проведеного аналізу доцільно здійснити аналіз ліквідності за допомогою фінансових коефіцієнтів. Вони застосовуються для оцінки здатності підприємства виконувати свої короткострокові зобов'язання. Показники ліквідності дають уявлення не тільки про платоспроможність підприємства

на конкретну дату, а й у випадках надзвичайних ситуацій. Розрахунок таких показників для ТОВ «Торговий дім Кольчуга» подано у табл. 2.5.

Таблиця 2.5

**Показники ліквідності ТОВ «Торговий дім Кольчуга»
за 2016–2018 рр.**

Показники	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Абсолютне відхилення	Темп приросту, %
				2018/2016	2018/2016
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,17	0,1	0,13	-0,04	-23,5
Коефіцієнт проміжної ліквідності	0,49	0,43	0,37	-0,12	-24,5
Коефіцієнт загального покриття	1,04	1,1	1,19	0,15	14,4
Коефіцієнт маневреності капіталу	-0,71	-0,02	0,17	0,88	-123,9

Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує наскільки короткострокові (поточні) зобов'язання можуть бути негайно погашені швидколіквідними активами. Нормативне значення цього показника 0,2–0,25. Для даного підприємства цей показник складав у 2016 році - 0,17, у 2017 році - 0,10, у 2018 році - 0,13. Коефіцієнт абсолютної ліквідності є достатнім, підприємство вважається ліквідним та платоспроможним. Для нормального функціонування коефіцієнт маневреності повинен знаходитись в межах від 0 до 1.

Проміжний коефіцієнт покриття показує наскільки короткострокові зобов'язання можуть бути погашені за рахунок грошових коштів, а також дебіторської заборгованості. Нормативне значення цього показника 0,5–0,7, дане підприємство має незначне відхилення від норми.

Коефіцієнт загального покриття (загальної ліквідності), що показує, яку частину поточних зобов'язань підприємство спроможне погасити, якщо воно реалізує усі свої оборотні активи, в тому числі і матеріальні запаси. Цей коефіцієнт показує також, скільки гривень оборотних коштів приходить на

кожну гривню поточних зобов'язань. Для ТОВ «Торговий дім Кольчуга» значення даного коефіцієнта менше 2, що означає, що платоспроможність підприємства невисока, існує фінансовий ризик, як для самого підприємства, так і для його партнерів. Низький рівень ліквідності, як правило свідчить про ускладнення збуту продукції, або ж погану організацію матеріально-технічного забезпечення. Розрахунок показників платоспроможності наведено в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

**Показники платоспроможності
ТОВ «Торговий дім Кольчуга» за 2016–2018 рр.**

Показники	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Абсолютне відхилення	Темп приросту, %
				2018/2016	2018/2016
Коефіцієнт поточної платоспроможності	1	1,1	1,2	0,2	20,0
Коефіцієнт швидкої платоспроможності	0,49	0,5	0,43	-0,06	-12,2
Коефіцієнт абсолютної платоспроможності	0,12	0,06	0,1	-0,02	-16,7
Коефіцієнт співвідношення поточної дебіторської і кредиторської заборгованості	0,2	0,25	0,34	0,14	70,0

Коефіцієнт поточної платоспроможності виявляє, скільки гривень поточних активів підприємства припадає на одну гривню поточних зобов'язань. Отже, якщо поточні активи перевищують за величиною поточні зобов'язання, підприємство вважається ліквідним.

Нормативним є значення в рамках 1-3, однак більш бажаним є значення 2-3. За даними фінансової звітності ТОВ «Торговий дім Кольчуга» показник свідчить про задовільний стан платоспроможності та становить 1,2 у 2018 році, що на 20% перевищує показники 2016 року, адже оборотних активів достатньо для того, щоб відповідати за поточними зобов'язаннями.

Коефіцієнт абсолютної платоспроможності. Цей коефіцієнт найбільш жорсткий в оцінках платоспроможності і найбільш нестійкий. Він показує,

яку частину поточних зобов'язань можна погасити негайно. Гранично допустиме значення цього коефіцієнта — 0,1—0,2. Через високу нестабільність він не може бути єдиним і достатнім в оцінках платоспроможності. У 2018 році на підприємстві цей коефіцієнт становить 0,1, що повністю відповідає нормативному значенню.

Ділова активність — це комплексна характеристика, яка втілює різні аспекти діяльності підприємства, а тому визначається системою таких критеріїв, як місце підприємства на ринку конкретних товарів, географія ділових відносин, репутація підприємства як партнера, активність інноваційно-інвестиційної діяльності, конкурентоспроможність. Таким чином, ділова активність може характеризуватись динамікою показників ефективності виробничо-господарської діяльності в цілому. Позитивна динаміка цих показників сприятиме зміцненню фінансового стану підприємства.

Оцінка ділової активності дозволяє проаналізувати ефективність основної діяльності підприємства, що характеризується швидкістю обертання фінансових ресурсів підприємства. Оцінка здійснюється за допомогою коефіцієнтів оборотності. Коефіцієнти оборотності – система показників фінансової активності підприємства, яка характеризує наскільки швидко сформований капітал обертається в процесі його господарської діяльності.

Для оцінки ділової активності ТОВ «Торговий дім Кольчуга» проведено розрахунки відповідних показників за 2016-2018 рр. (табл.2.7).

Таблиця 2.7

Показники ділової активності

ТОВ «Торговий дім Кольчуга» за 2016–2018 рр.

Показники	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Абсолютне відхилення	Темп приросту, %
				2018/2016	2018/2016
Коефіцієнт оборотності активів	3,3	3	2,7	-0,6	-18,2
Період обор. активів, днів	109	120	135	26	23,9
Коефіцієнт оборотності	4,4	4	3,6	-0,8	-18,2

оборотних активів					
Період обороту оборотних активів, днів	83	91	100	17	20,5
Коефіцієнт оборотності виробничих запасів	5,9	57,1	4,6	-1,3	-22,0
Період обороту виробничих запасів, днів	61	6	79	18	29,5
Коефіцієнт обороту поточної дебіторської заборгованості	15,5	13	14,8	-0,7	-4,5
Період обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	23	28	24	1	4,3
Коефіцієнт оборотності поточної кредиторської заборгованості.	4,3	39,1	3,7	-0,6	-14,0
Період обороту поточної кредиторської заборгованості, днів	84	9	98	14	16,7
Тривалість операційного циклу, днів	84	34	103	19	22,6
Тривалість фінансового циклу, днів	0	25	6	6	X

Коефіцієнт оборотності активів за три звітних періоду зменшився з 3,3 до 2,7. Тривалість одного обороту цих активів на початок 2016 року була 109 днів. За 2017 рік тривалість обороту збільшилась до 120 днів, а за 2018 рік ще на 15 днів. На кінець 2018 року стала дорівнювати 135 днів.

Тривалість обороту загального капіталу залежить від його органічної будови – співвідношення основного та оборотного капіталу. Чим більша частка основного капіталу в загальній величині, тим повільніше він обертається, та навпаки, за умов збільшення питомої ваги оборотних активів прискорюється загальне обертання капіталу. Тобто за звітний період 2016 року повний цикл виробництва та обігу підприємства дорівнював 3,3 рази або 109 днів на один цикл. За рахунок зменшення цих коефіцієнтів повний цикл виробництва та обігу спав у 3,0 рази або 120 днів на один цикл. Однак, слід мати на увазі, що чим вище показник оборотності активів, тим швидше будуть зношені основні засоби підприємства.

Коефіцієнт обороту дебіторської заборгованості за 2016-2018 роки звітнього періоду зменшився з 15,5 до 14,8. Період погашення цих активів на початок 2016 року становив 23 дні. За 2017 рік тривалість обороту

збільшилась до 28 днів, а за 2018 рік становила 24 дні. Тобто, на кінець 2018 року підприємству потрібно зробити 14,8 оборотів (тривалість одного обороту 24 дні), щоб сплатити в повному обсязі свої зобов'язання. Зменшення у динаміці коефіцієнту обігу поточних зобов'язання було невеликим, що свідчить про стабільний стан розрахунків з кредиторами підприємства.

Аналіз ефективності використання капіталу підприємства показав, що середній термін обігу кредиторської заборгованості на кінець 2016 року складав 84 доби. За наступний період спостерігається зменшення цього показника до 9 діб, а за 2018 рік збільшення до 98 діб. Тобто, на кінець 2018 року середній термін обігу кредиторської заборгованості став дорівнювати 98 діб і це означає, що підприємство за 98 діб оплачує виставлені йому рахунки. Ці зміни привели до збільшення коефіцієнта обігу кредиторської заборгованості у 2016 році він становив 39,1. Тобто, зростання коефіцієнта обороту кредиторської заборгованості свідчить про підвищення швидкості сплати заборгованості підприємства.

Негативним є зменшення показника коефіцієнта оборотності активів у динаміці, так як це говорить про те що кожна вкладена у підприємство 1 грн, почала генерувати менше чистого доходу. Період обороту поточної дебіторської заборгованості є спадним, а коефіцієнт обороту поточної дебіторської заборгованості має зростаючу тенденцію у 2018 році, високе значення показника свідчить про ефективну політику управління відносинами з постачальниками. Період погашення кредиторської заборгованості свідчить про ефективність залучення кредиторської заборгованості. Збільшення значення показника є позитивною тенденцією, адже підприємство фінансує власну діяльність за рахунок кредиторів.

Операційний цикл на підприємстві збільшився за рахунок зростання обсягу необоротних активів в структурі активів. Тривалість фінансового циклу теж зросла. Якщо на початку періоду у підприємства було недостатньо коштів для вчасного розрахунку із кредиторами, то на кінець цикл

збільшився до 6 днів. Загалом, зниження оборотності окремих елементів активів свідчить про зниження ефективності роботи підприємства в цілому.

Ділова активність є важливим показником фінансового стану підприємства, який характеризує різні аспекти його діяльності, такі як місце на ринку, конкурентоспроможність, рівень ефективності використання ресурсів (оборотних, необоротних та капіталу) та ефективність зростання. Аналіз ділової активності дав змогу оцінити ефективність використання підприємством оборотних, основних ресурсів та капіталу, які в свою чергу впливають на рівень прибутку, який може отримати підприємство в процесі своєї діяльності.

На основі аналізу ділової активності та ефективності господарювання ТОВ «Торговий дім Кольчуга» можна зробити висновки, що у підприємства нормальний фінансовий стан. Є підвищений ризик втрати платоспроможності. В зв'язку з цим необхідно: контролювати дебіторську та кредиторську заборгованість з метою їх своєчасного погашення. Щоб покращити показники ділової активності необхідно скоротити операційний та фінансовий цикли, зменшити собівартість продукції та диверсифікувати ринки збуту.

2.3 Оцінювання фінансової стійкості та рентабельності підприємства

Фінансова стійкість характеризує рівень ризику діяльності компанії і її залежності від позикового капіталу.

На фінансову стійкість підприємства впливають такі фактори: стан підприємства на товарному ринку; конкурентоспроможність продукції (робіт, послуг); ділова репутація підприємства; залежність підприємства від зовнішніх інвесторів і кредиторів; наявність неплатоспроможних дебіторів; ефективність господарських і фінансових операцій.

Суттєво впливають на підприємство взагалі й фінансову стійкість зокрема зовнішні фактори: економічні умови господарювання; політична стабільність; розвиток техніки і технології; платоспроможний попит споживачів; економічна і фінансово-кредитна законодавча база; соціальна і екологічна ситуація в суспільстві; податкова політика; рівень конкурентної боротьби; розвиток фінансового і страхового ринку.

За результатами розрахунків фінансової стійкості можна зробити висновки:

- про інтенсивність використання позикових засобів;
- про ступінь залежності від короткострокових зобов'язань;
- про рівень довгострокової стійкості компанії без позикових засобів.

Аналіз фінансової стійкості підприємства здійснюється за даними балансу підприємства, характеризує структуру джерел фінансування ресурсів підприємства, ступінь фінансової стійкості і незалежності підприємства від зовнішніх джерел фінансування діяльності.

Використовуючи методику розрахунку показників фінансової стійкості, та на основі даних балансу підприємства (Додаток А) здійснимо оцінку фінансової стійкості підприємства ТОВ «Торговий дім Кольчуга». (табл. 2.8)

Таблиця 2.8

**Показники фінансової стійкості ТОВ «Торговий дім Кольчуга»
за 2016–2018 рр.**

Показники	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Абсолютне відхилення	Темп приросту, %
				2018/2016	2018/2016
Коефіцієнт фінансової автономії	0,12	0,25	0,31	0,19	158,3
Коефіцієнт фінансування	7,14	2,98	2,24	-4,9	-68,6
Коефіцієнт заборгованості	0,88	0,75	0,69	-0,19	-21,6
Коефіцієнт довгострокової заборгованості	0,12	0,07	0,07	-0,05	-41,7
Коефіцієнт поточної заборгованості	0,76	0,68	0,62	-0,14	-18,4
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	-0,71	-0,02	0,17	0,88	-123,9
Коефіцієнт маневреності довгострокового капіталу	0,14	0,2	0,32	0,18	128,6

Нормальне мінімальне значення коефіцієнта автономії орієнтовано оцінюється на рівні 0,5, що припускає забезпеченість позикових коштів власними, тобто, реалізувавши майно, сформоване із власних джерел, підприємство зможе погасити зобов'язання. У ході оцінки цього коефіцієнта ми отримуємо дещо нижчий показник – 0,12 – у 2016 році, що є допустимим для підприємства торгівлі, що пояснюється більш низькою питомою вагою необоротних активів у структурі балансу. Однак, з 01.01.2017 по 01.01.2018 значення цього показника різко збільшується і в результаті 2018 році становить - 0,31, що фактично вказує на зменшення боргової залежності підприємства.

Коефіцієнт заборгованості, у свою чергу, відображає оцінку рівня заборгованості підприємства (демонструє частку позикового капіталу в загальному його обсязі). Перевищення фактичним значенням даного показника критичного ($<0,5$) є передумовою зниження фінансової стійкості

підприємства та підвищення рівня ризику невиконання своїх боргових зобов'язань. Дана ситуація характеризує аналізований період, так найбільш позитивне значення показника спостерігаються на початку 2018 р. і становить 0,69.

Негативним явищем слід вважати скорочення довгострокового капіталу в джерелах фінансування. На це вказує зменшення коефіцієнта довгострокової заборгованості. Це свідчить про негативну тенденцію у діяльності підприємства та вказує на переважання короткострокових боргів у фінансуванні активів підприємства. Аналіз заборгованості, оцінка співвідношення зобов'язань дозволяє з'ясувати, наскільки раціональною є структура капіталу і ризик для інвесторів і кредиторів.

Значення показника маневреності говорить про те, яка частина власного капіталу може бути використана для фінансування оборотних активів, а яка частина спрямована на фінансування необоротних активів. Нормативним вважається значення 0,1 і вище. Коефіцієнт маневреності власного капіталу в динаміці показує зростання, але в 2018 році маневреність власного капіталу була не достатньо високою: лише 17% власного капіталу йшло на фінансування оборотних активів, тобто лише така його частина може за потреби бути швидко реінвестована в інші активи.

Далі, у перебігу дослідження, фінансову стійкість підприємства ТОВ «Торговий дім Кольчуга» було визначено за допомогою агрегатного підходу. Розрахунки наведені в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

**Показники фінансової стійкості ТОВ «Торговий дім Кольчуга»
агрегатним підходом за 2016–2018 рр.**

Показники	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Абсолютне відхилення	Темп приросту, %
				2018/2016	2018/2016
Запаси, тис. грн	399570	652351	959300	559730	140,1
Власний (чистий) оборотний капітал, тис.	-83449	-8844	102447	185896	-222,8

грн					
«Нормальні» джерела фінансування, тис. грн	516953	976661	1159285	642332	124,3

Продовження таблиці 2.9

Показники	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Абсолютне відхилення	Темп приросту, %
				2018/2016	2018/2016
Розрахунки з кредиторами за товари, роботи, послуги, тис. грн	530735	846200	917165	386430	72,8
Кредити та позики, які не сплачені у строк, тис. грн	X	X	X	X	X
Прострочена кредиторська заборгованість, тис. грн	X	X	X	X	X
Прострочена дебіторська заборгованість, тис. грн	X	X	X	X	X
Тип поточної фінансової стійкості	Нормальна	Нормальна	Нормальна	X	X

Проаналізувавши показники фінансової стійкості підприємства, можна зробити висновок, що воно характеризується другим типом фінансової стійкості. Так як виконується умова: $ВОК < 3 < НДФЗ$. За такої умови гарантується платоспроможність підприємства. Його операційна діяльність фінансується за рахунок нормальних джерел фінансування запасів (НДФЗ). До них належать: ВОК; непрострочені банківські кредити, отримані для фінансування запасів, а також непрострочена кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги. При цьому підприємство має нормальну ліквідність і платоспроможність, а також достатньо рентабельною є його операційна діяльність.

Рентабельність є одним із головних вартісних показників ефективності діяльності, який характеризує рівень віддачі активів і ступінь використання капіталу у процесі виробництва. Рентабельність безпосередньо пов'язана з

отриманням прибутку. Однак її не можна ототожнювати з абсолютною сумою отриманого прибутку. Рентабельність – це відносний показник, тобто рівень прибутковості, що вимірюється у відсотках.

Перед аналізом рентабельності підприємства, пропонуємо розглянути табл. 2.10, в якій представлені основні фінансові показники, що містяться у Формі №2.

Таблиця 2.10

Основні фінансові показники з Форми №2

ТОВ «Торговий дім Кольчуга» за 2016–2018 рр., тис.грн

Показники	2016 рік	2017 рік	2018 рік	Абсолютне відхилення	Темп приросту, %
				2018/2016	2018/2016
Собівартість реалізованої продукції	2112132	30036994	3679128	1566996	74,1
Валовий:					
прибуток	624378	826312	1165042	540664	86,5
збиток	0	0	0	0	0
Інші операційні доходи	49978	168785	58935	8957	17,9
Адміністративні витрати	28932	54596	78821	49889	172,4
Витрати на збут	444020	558221	764224	320204	72,1
Інші операційні витрати	52688	130511	44025	-8663	-16,4
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	148716	251769	336907	188191	126,5
Інші фінансові доходи	150	0	0	-150	-100
Інші доходи	22751	6930	1253	-21498	-94,4
Фінансові витрати	39707	46828	66622	26915	67,7
Інші витрати	87277	8582	10633	-76644	-87,8
Фінансовий результат до опод-ння: прибуток	44633	203289	260905	216272	484,5
Витрати (дохід) з податку на прибуток	12400	36302	49655	37255	300,4
Чистий фінансовий результат: прибуток	32233	166987	211250	179017	555,3

Слід відзначити, що собівартість продукції порівняно з 2017 роком зросла на 642,134 грн. Це спричинено, перш за все, зростанням цін на сировину й матеріали. Для того, щоб знизити витрати, внаслідок чого знизиться і собівартість продукції, потрібно знайти дешевші канали

отримання продукції. Але, при цьому, слід звернути увагу на якість, щоб вона не була нижчою, ніж якість попередньо закуплених матеріалів і сировини. Зниження собівартості продукції дозволить бути конкурентоспроможним. Це можливо за рахунок впровадження нової техніки, технологій, більш раціонального використання як матеріальних, так і трудових ресурсів, адже зниження собівартості продукції прямо пропорційно впливає на збільшення прибутку підприємства.

Для покращення діяльності підприємства, перш за все, потрібно провести аналіз дебіторів, особливо тих, хто розраховується несвоєчасно. Для цього можна запропонувати такі заходи: треба визначити склад дебіторів з урахуванням їх репутації, платоспроможності, обмежити розмір дебіторської заборгованості в розрахунку на одного клієнта, забезпечити покриття дебіторської заборгованості шляхом страхування, використанням штрафних санкцій. Це дозволить повернути власні кошти підприємства, що належать підприємству і таким чином не збільшувати суму позичкових коштів, особливо кредиторської заборгованості.

Загальна сума адміністративних витрат в 2018 році порівняно з 2017 роком збільшилась на 24 225 грн. і становить 78 821 грн.

Для оптимізації адміністративних витрат необхідно зменшити матеріальні витрати, а також переглянути можливість зменшення апарату управління, що в свою чергу допоможе скоротити витрати на заробітну плату, а відповідно і нарахування на соціальні заходи. Але, зміни не повинні торкатись рівня оплати праці адміністративного персоналу, оскільки це негативно вплине на ефективність і зацікавленість в покращенні роботи підприємства.

Показники рентабельності використовують для оцінки результатів діяльності підприємства, його структурних підрозділів, у ціноутворенні, інвестиційній політиці, для порівняльного аналізу споріднених підприємств, що виробляють таку саму продукцію, для вибору варіантів формування

асортименту і структури продукції, аналізу раціональності виробництва продукції.

Показники рентабельності є відносними характеристиками фінансових результатів і ефективності діяльності підприємства. Вони вимірюють прибутковість підприємства з різних позицій і групуються відповідно до інтересів учасників економічного процесу, ринкового обміну.

Показники рентабельності є важливими характеристиками факторного середовища формування прибутку (доходу) підприємства. З цієї причини вони є важливими обов'язковими елементами порівняльного аналізу й оцінки фінансового стану підприємства. Розрахунок показників рентабельності, які використовуються у ході аналізу фінансового стану підприємства, наведено у таблиці 2.11.

Коефіцієнт рентабельності активів (економічна рентабельність) характеризує – рівень прибутку, що створюється всіма активами підприємства, які перебувають у його використанні згідно з балансом. Даний коефіцієнт характеризується додатнім значенням, що є ознакою ефективного використання активів підприємства, та має тенденцію до стрімкого збільшення у 2017 році (19,6), та невеликого скорочення у 2018 році (18,6). Зменшення рівня рентабельності активів у 2018 році свідчить про падаючий попит на продукцію підприємства й про перенагромадження активів.

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу (фінансова рентабельність) характеризує рівень прибутковості власного капіталу, вкладеного в дане підприємство, тому найбільший інтерес представляє для наявних і потенційних власників. Протягом аналізованого періоду рентабельність власного капіталу, також, зазнає змін у сторону збільшення. Якщо в 2016 році кожна залучена гривня власних коштів утворювала 33,7 копійки чистого прибутку, то в 2018 році – 41,2. Тенденція стабільного зростання коефіцієнта рентабельності власного капіталу означає підвищення здатності компанії генерувати прибуток власникам.

Рентабельність позикового капіталу відображає, яка сума чистого прибутку отримана на 100 грн. позикового капіталу. ТОВ «Торговий дім Кольчуга» нарощує розмір показника у 2016- 2018 роках на 11,89 показника, що є прикладом значного зростання ефективності використання позикового капіталу. Рентабельність обороту відображає залежність між прибутком від реалізації продукції. Чим більша рентабельність обороту, тим більше прибутку приносить кожна умовна одиниця виручки. Даний показник для аналізованого підприємства є додатним у 2016 році складає – 5,4, 2017 р. – 6,5, у 2018 р. – 7,0.

Рентабельність операційних витрат характеризує прибутковість операційних витрат. Показує, скільки прибутку припадає на 1 грн понесених операційних витрат, тобто вигідність для підприємства виробництва продукції, продажу товарів та свідчить про доцільність ведення торгівельної діяльності ТОВ «Торговий дім Кольчуга», що підтверджується зростаючими показниками – збільшення коефіцієнта на 9,7 пунктів протягом 2016-2018 рр.

Загалом, розраховані показники рентабельності відображають ефективну роботу підприємства, що вказую на високу якість управлінських рішень.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ТОВ «ТОРГОВИЙ ДІМ КОЛЬЧУГА»

Комплексний аналіз фінансового стану ТОВ «Торговий дім Кольчуга» показав, що підприємство має хороший фінансовий стан, є рентабельним та отримує прибуток. Дане підприємство достатньо ефективно використовує основні та оборотні засоби. Однак, на його фінансовий стан як і на фінансовий стан інших підприємств України впливають як зовнішні, так і внутрішні фактори. Екзогенними факторами є спад кон'юнктури в економіці в цілому та значне зростання конкуренції в галузі діяльності з виробництва та продажу металевих деталей. Основними ендегенними факторами є недостатньо раціональне управління підприємством, низький рівень маркетингу та відповідно втрата ринків збуту. На сьогодні ТОВ «Торговий дім Кольчуга» характеризується рентабельністю та прибутковістю, проте існують і негативні тенденції, такі як збільшення собівартості продукції, зростання обсягів кредиторської заборгованості, збільшення адміністративних та операційних витрат.

Щодо спроможності підприємства покращити фінансовий стан, то наявний на ТОВ «Торговий дім Кольчуга» трудовий та виробничий потенціал, висока якість продукції, експортні можливості в умовах раціонального залучення та використання фінансових ресурсів, при наявності вдало розробленої програми фінансового оздоровлення з урахуванням вітчизняного та зарубіжного досвіду, забезпечать покращення фінансового стану підприємства та збільшення прибутків.

Проаналізувавши дані балансу ТОВ «Торговий дім Кольчуга», ми дійшли висновку, що підприємство має нормальний фінансовий стан. Процес

забезпечення фінансової рівноваги підприємства для зменшення ризику його банкрутства полягає в професійному, своєчасному та орієнтованому на довгостроковий період управлінні грошовими потоками. У літературі часто вказується, що оптимальне значення коефіцієнта поточної платоспроможності становить 1-3. З розрахунків у другому розділі видно, що досліджуване підприємство має низький рівень ліквідності, а оборотних активів ледь вистачає, щоб відповісти за поточними зобов'язаннями. Одже значення цього показника становлять у 2016 році – 1, 2017 році – 1,1, 2018 році – 1,2. Нормативний показник коефіцієнта автономії – 0,5. Проаналізувавши коефіцієнт автономії у динаміці, можна сказати, що боргова залежність досліджуваного підприємства в 2016 – 2018 роках зменшувалась, та в 2018 коефіцієнт становить 0,31, що наближено до нормативного показника.

Для покращення коефіцієнт абсолютної ліквідності, пропонуємо збільшити суму грошових коштів на розрахунковому рахунку підприємства, що збільшить і дозволить підприємству брати довго і короткострокові позики в банку для фінансування поточної діяльності, які видаються лише платоспроможним підприємствам, в яких коефіцієнт абсолютної ліквідності відповідає нормі. Збільшення грошових коштів можна забезпечити за рахунок зайвих невиробничих засобів (складів, автомобілів), здачі їх в оренду. Оптимізація ліквідності підприємства реалізується за допомогою оперативного механізму фінансової стабілізації - системи заходів спрямованих, з одного боку, на зменшення фінансових зобов'язань, а з іншого - на збільшення грошових активів, що забезпечують ці зобов'язання.

Фінансові зобов'язання підприємство може зменшити за рахунок: зменшення суми постійних витрат; зменшення рівня умовно-змінних витрат; продовження строків кредиторської заборгованості за товарними операціями.

Серед різних напрямків підвищення ефективності діяльності підприємства ТОВ «Торговий дім Кольчуга» можна виділити такі:

- підвищення професійно-кваліфікаційного рівня персоналу.

- впровадження прогресивних технологічних процесів;
- збільшення реального фонду робочого часу;
- створення раціональних структур управління;
- створення відповідного морально-психологічного клімату в колективі;
- поліпшення системи підготовки та перепідготовки персоналу;
- удосконалення системи оплати праці;
- застосування системи участі робітників у прибутках.

Кожен із зазначених напрямків на ефективність діяльності підприємства впливає різною мірою. Проте стратегічний план розвитку підприємства повинен передбачати застосування всіх можливих напрямків підвищення ефективності.

Для недопущення кризової ситуації на підприємстві ТОВ «Торговий дім Кольчуга» та ефективного управління грошовими коштами фінансові менеджери повинні діяти на таких засадах:

- підтримка мінімального залишку грошових коштів з метою безперебійного здійснення поточних розрахунків;
- створення резерву вільних грошових коштів на випадок можливого розширення обсягів збуту;
- формування резерву грошових коштів для компенсації передбачених витрат і можливих втрат у процесі фінансово - господарської діяльності;
- своєчасна трансформація вільних грошових коштів у високоліквідні фінансові інструменти та їх зворотна конвертація для поповнення залишку грошових коштів [49].

Фінансова стійкість підприємства в процесі господарської діяльності визначається розміром і структурою його капіталу. Станом на 2018 рік підприємство ТОВ «Торговий дім Кольчуга» здатне генерувати прибуток і є платоспроможним, проте ринок будівельних матеріалів в Україні на сьогоднішній день не є стабільним, тому для забезпечення безризикової діяльності підприємства при зміні ринкової ситуації рекомендується:

– покращувати фінансову стійкість через політику управління оптимізацією капіталу, основною складовою якої є компроміс між ступенем ризику і обертанням капіталу. Здійснюючи звичайну діяльність підприємство не повинне на 100% застосовувати позикові можливості. Необхідно резервувати «позикову силу», щоб була ймовірність, у разі необхідності, використати позику без перетворення диференціалу фінансового важелю на негативну величину. Маючи високий рівень чистої рентабельності власного капіталу підприємство має можливість лишати більшу частину прибутку на свій розвиток, тобто на капітальні інвестиції, що вкладаються в основні засоби. Власний капітал забезпечує фінансування потреб суб'єкта господарювання в стратегічному напрямку, виконує функцію гарантування у відносинах з банками чи фірмами-кредиторами.

– стимулювати попит на продукцію підприємства. В першу чергу інформування потенційних покупців продукції (цільова реклама), гнучка система знижок для постійних клієнтів, після продажне обслуговування.

– розширити збутову мережу. Так як продукція підприємства ТОВ «Торговий дім Кольчуга» представлена у найбільших будівельних операторів України, тож пропонуємо розвивати сайт підприємства для продажу товарів безпосередньо покупцям.

– випуск нових конкурентноспроможних видів продукції; технічний прогрес вимагає постійного оновлення асортименту продукції, що збільшує обсяги продажу, але одночасно вимагає додаткових витрат на закупівлю устаткування, ноу-хау; фінансування подібних витрат можливе або за рахунок довгострокових кредитів, або за рахунок скорочення (в першу чергу надлишкових) виробничих потужностей, що зумовлює додаткові надходження та скорочення постійних витрат (утримання, ремонт і т. д.).

– здійснювати стратегічне планування. В умовах динамічно змінюваного середовища воно є найважливішим чинником стійкості й розвитку підприємства. Ефективність стратегії визначається відповідними внутрішніми параметрами підприємства, його положенням на ринку й, у

цілому, зовнішньому середовищі. Виділяючи слабкі місця, слід спрямовувати всі сили на їхнє усунення.

- формувати бюджет компанії. Планування витрат і передавання повноважень із управління витратами менеджерам підрозділів дозволить значно знизити витрати компанії.

- підвищити якість групових рішень, організувати обговорення проблем з врахуванням різних точок зору, щоб знизити ймовірність диктату лідера.

- проводити профілактику кризових ситуацій по наступних напрямках: фінансово-господарська діяльність; культура управління фірмою; інноваційна активність; моніторинг зовнішнього і внутрішнього середовища фірми і критерії прийняття рішень.

Основні пропозиції, щодо покращення фінансової стійкості ТОВ «Торговий дім Кольчуга», наведено у рис. 3.1.

Рис. 3.1 Удосконалення фінансової стійкості

ТОВ «Торговий дім Кольчуга»

Ще одним напрямом з покращення фінансового стану є його прогнозування, оскільки, щоб грамотно керувати підприємством, активно впливати на формування показників господарської і фінансової діяльності, необхідно постійно використовувати дані про його стан, а також зміни, які в ньому проходять [50, с.97].

План доходів і витрат є першим фінансовим документом фінансового плану. Він характеризує загальні суми очікуваних доходів фірми та її витрат за певний період та складається для унаочнення результативності майбутньої діяльності фірми з погляду її прибутковості та активного господарювання.

Отже, планова дохід від реалізації планується відповідно до методу екстраполяції, оскільки у передплановому періоді цей показник мав стійку позитивну динаміку:

$$Tr_{ЧВР} \times ЧВР_{звітн.} \quad (1.1)$$

де $Tr_{ЧВР}$ - темп росту чистого доходу від реалізації, що розраховується за формулою:

$$\sqrt[n-1]{\frac{ЧВР_1}{ЧВР_n}} \quad (1.2)$$

Планова собівартість реалізованої продукції розраховується аналогічно:

$$РСб \times ЧВР_{звітн.} / 100 \quad (1.3)$$

Де, рівень собівартості розраховується як:

$$РСб = Сб_{звітн} / ЧВР_{звітн.} \quad (1.4)$$

Витрати на збут, інші операційні доходи та інші операційні витрати розраховуємо аналогічно. Адміністративні витрати, фінансові витрати, інші доходи та інші витрати залишаємо на рівні звітного періоду. Результати розрахунків наведені в табл. 3.1. та 3.2.

Таблиця 3.1

Допоміжні показники для розрахунку плану доходів та витрат ТОВ

«Торговий дім Кольчуга»

Назва показників	Значення

Темп росту чистого доходу	1,33
Рівень собівартості	0,76
Рівень витрат на збут	0,16
Рівень інших операційних витрат	0,009
Рівень інших операційних доходів	0,012

У табл. 3.1 розраховано допоміжні показники для визначення плану доходів та витрат ТОВ «Торговий дім Кольчуга», який наведений у табл. 3.2.

Таблиця 3.2

План доходів та витрат ТОВ «Торговий дім Кольчуга» на 2019 рік

Показник	Значення
Чиста виручка від реалізації продукції, грн.	6445113,1
Собівартість реалізованої продукції, грн.	48950,4
Валовий прибуток, грн.	6396162,7
Адміністративні витрати, грн.	78821
Витрати на збут, грн.	1016791,3
Інші операційні доходи, грн.	78412,3
Інші операційні витрати, грн.	58574,8
Прибуток від операційної діяльності до оподаткування, грн.	5320388,0
Фінансові витрати, грн.	66622
Доход від участі в капіталі, грн.	0
Інші фінансові доходи, грн.	0
Інші доходи, грн.	1253
Втрати від участі в капіталі, грн.	0
Інші витрати, грн.	10633
Прибуток від звичайної діяльності до оподаткування, грн.	5244386,0
Податок на прибуток, грн.	4300396,5
Чистий прибуток від операційної діяльності, грн.	943989,5

Відповідно до вище наведених розрахунків у фінансовому результаті 2019 року підприємство отримає прибуток у розмірі 943 989,5 грн.

З метою обґрунтування прогнозних показників доходів та витрат вважаю за доцільне скласти прогнозний баланс ТОВ «Торговий дім Кольчуга» на 2019 рік (табл.3.3) Планування активів та пасивів на наступний період здійснювалося наступним шляхом:

- залишкової вартості необоротних активів та основних засобів - множення даних попереднього періоду на рівень амортизації попереднього періоду,
- пошук запасів планового періоду - ПОхСбпл/360,

- прогнозований рівень дебіторської заборгованості – $ПО_{дзхЧВР}/360$,
- непокритий збиток – сума показників початку та кінця планового періоду,
- обсяг планової кредиторської заборгованості - $ПО_{кзхСбпл} / 360$.

Наведемо балансовий план ТОВ «Торговий дім Кольчуга» (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

Балансовий план ТОВ «Торговий дім Кольчуга» на 2019 рік

АКТИВ	Сума, грн.	ПАСИВ	Сума, грн
Основні засоби за залишковою вартістю, грн.	1139325,3	Зареєстрований капітал, грн.	10000
Нематеріальні активи за залишковою вартістю, грн.	6967,2	Додатковий капітал, грн.	0
Незавершені капітальні вкладення, грн.	0	Нерозподілений прибуток (непокритий збиток), грн.	1034282,7
Довгострокові фінансові інвестиції, грн.	0	Інший власний капітал, грн.	142543
Інші необоротні активи, грн.	0	Всього власний капітал, грн.	1186825,7
Всього необоротних активів, грн.	1146292,5	Довгострокові кредити банку, грн.	131241
Запаси, грн.	10741,9	Інші довгострокові зобов'язання, грн.	0
Поточна дебіторська заборгованість, грн.	264965,8	Всього довгострокові зобов'язання, грн.	131241
Грошові кошти та їх еквіваленти, грн.	123559,153	Короткострокові кредити банку	328323,2
Поточні фінансові інвестиції, грн.	47608	Поточна кредиторська заборгованість, грн.	13325,4
Інші оборотні активи, грн.	66548	Всього поточні зобов'язання, грн.	341648,6
Всього оборотні активи, грн.	513422,8		
Всього активи, грн.	1659715,3	Всього капітал, грн.	1659715,3

Оцінка ділової активності дозволяє проаналізувати ефективність основної діяльності підприємства, що характеризується швидкістю обертання фінансових ресурсів підприємства. Оцінка здійснюється за допомогою коефіцієнтів оборотності.

Таким чином, ділова активність може характеризуватись динамікою показників ефективності виробничо-господарської діяльності в цілому. Позитивна динаміка цих показників сприятиме зміцненню фінансового стану підприємства.

Прогноз показників діяльності 2019 року дає можливість порівняти реальний фінансовий стан підприємства на 01.01.2018 р. та очікувану ситуацію станом на 01.01.2019 р., розрахувавши показники ділової активності (табл.3.4).

Таблиця 3.4

**Прогнозні показники ділової активності
ТОВ «Торговий дім Кольчуга» на 2019 рік**

Показники	2018 рік	2019 рік	Абсолютне відхилення	Темп приросту, %
			2019/2018	2019/2018
Коефіцієнт оборотності активів	2,7	3,5	0,8	30,2
Період обороту активів, днів	135	102,4	-32,6	-24,1
Коефіцієнт оборотності оборотних активів	3,6	6,4	2,8	78,7
Період обороту оборотних активів, днів	100	56,0	-44,0	-44,0
Коефіцієнт оборотності виробничих запасів	4,6	4,6	0,0	-0,9
Період обороту виробничих запасів, днів	79	79,0	0,0	0,0
Коефіцієнт обороту поточної дебіторської заборгованості	14,8	15,6	0,8	5,7
Період обороту поточної дебіторської заборгованості, днів	24	23,0	-1,0	-4,1
Коефіцієнт оборотності поточної кредиторської заборгованості.	3,7	11,97	8,3	223,5
Період обороту поточної кредиторської заборгованості, днів	98	30,1	-67,9	-69,3
Тривалість операційного циклу, днів	103	102,0	-1,0	-1,0
Тривалість фінансового циклу, днів	6	71,9	65,9	1099

Відповідно до табл. 3.4 можемо бачити, що у 2019 році період фінансового циклу ТОВ «Торговий дім Кольчуга» значно зріс – 65,9 днів в порівнянні з роком раніше. Причинами такої тенденції є зменшення періоду оборотності поточної кредиторської заборгованості одночасно із зростанням поточної дебіторської заборгованості.

Отже, управління оборотними активами направлено в першу чергу на прискорення обороту, що передбачає максимальне скорочення тривалості операційного циклу і його складових.

Очікувані показники балансу наступного року дають можливість спрогнозувати чистий грошовий потік (табл. 3.5).

Таблиця 3.5

Грошові потоки ТОВ «Торговий дім Кольчуга»

Показник	+	-
Прибуток від операційної діяльності до оподаткування, тис. грн.		5 320 387,98
Амортизація	57 024,00	
Δ Запаси	-948 558,11	
Δ ПДЗ	-29 396,24	
Δ ПКз		-722 070,41
Σ	-920 930,35	4 598 317,57
ЧГП	5 519 247,92	

Таким чином, у підсумку планової операційної діяльності 2019 року ТОВ «Торговий дім Кольчуга» все ж таким отримує додатний грошовий потік, а саме – 5 519 247,92 грн. Коефіцієнт якості чистого грошового потоку від операційної діяльності становить 0,8, це свідчить про те, що підприємство вдало будує систему розрахунків з кредиторами та дебіторами по операційній і водночас зберігає достатній рівень якості чистого грошового потоку.

Прогнозні показники фінансової стійкості ТОВ «Торговий дім Кольчуга» наведені в таблиці 3.6.

Таблиця 3.6

Прогнозні показники фінансової стійкості ТОВ «Торговий дім Кольчуга» на 2019 рік

Показники	2018 рік	2019 рік	Абсолютне відхилення	Темп приросту, %
			2019/2018	2019/2018
Коефіцієнт фінансової автономії	0,31	0,72	0,41	131,4
Коефіцієнт фінансування	2,24	0,40	-1,84	-82,2

Коефіцієнт заборгованості	0,69	0,28	-0,41	-58,8
Коефіцієнт довгострокової заборгованості	0,07	0,08	0,01	13,3
Коефіцієнт поточної заборгованості	0,62	0,21	-0,42	-66,9
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,17	0,03	-0,13	-79,3

Провівши додаткову оцінку показників фінансової стійкості станом на 2019 рік, бачимо, що коефіцієнт автономії ще більше наблизився до нормативного показника, коефіцієнт заборгованості знизився, що є позитивним показником, коефіцієнт довгострокової заборгованості знаходиться в межах нормативу, та коефіцієнт поточної заборгованості знизиться до 0,4 та відповідатиме нормативному значенню 0,5, тож відбувається позитивна тенденція, порівняно із звітним періодом, що тяжіє до загальноприйнятої норми.

Для наочності, пропонуємо розглянути рис. 3.3.

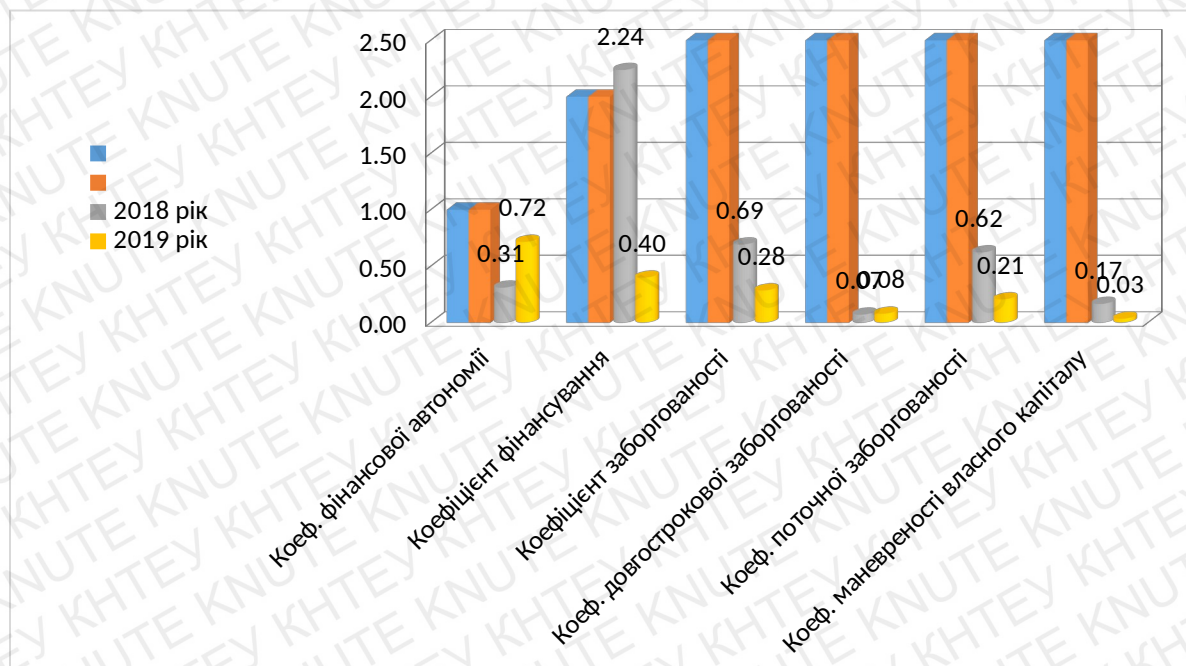

Рис.3.3 Показники фінансової стійкості ТОВ «Торговий дім Кольчуга»

Іншою формою використання інформації балансу та форм фінансової звітності для оцінки кризового стану та загрози банкрутства підприємства є використання агрегатних (балансових) моделей.

Найпоширенішим прикладом побудови та використання агрегатних моделей є балансові моделі оцінки фінансової стійкості підприємства, які отримали достатньо широке розповсюдження. Розроблено типологію фінансової стійкості та балансові рівняння з метою їх оцінки, яку інколи називають моделями В. В. Ковальова, який вперше їх навів у своїй роботі. Розрахунки наведені в табл. 3.7.

Таблиця 3.7

**Показники фінансової стійкості ТОВ «Торговий дім Кольчуга»
агрегатним підходом за 2018–2019 рр.**

Показники	2018 рік	2019 рік	Абсолютне відхилення	Темп приросту, %
			2019/2018	2019/2018
Запаси, тис. грн	959300	10741,9	-948558	-98,88
Власний (чистий) оборотний капітал, тис. грн	102447	-472890	185896	-222,8
«Нормальні» джерела фінансування, тис. грн	1159285	-13325,4	642332	124,3
Короткострокові банківські кредити та позики для покриття запасів, тис. грн	139673	328323,2	70006	100,5
Розрахунки з кредиторами за товари, роботи, послуги, тис. грн	917165	131241	386430	72,8
Кредити та позики, які не сплачені у строк, тис. грн	X	X	X	X
Прострочена кредиторська заборгованість, тис. грн	X	X	X	X
Прострочена дебіторська заборгованість, тис. грн	X	X	X	X
Тип поточної фінансової стійкості	Нормальна	Нестійка	X	X

Проаналізувавши показники фінансової стійкості підприємства, можна зробити висновок, що воно характеризується третім типом фінансової стійкості. Так як виконується умова: $Z > \text{НДФЗ}$. Цей тип фінансової стійкості свідчить про наявність певних проблем з джерелами фінансування запасів та витрат. Для формування певної їх частини використані джерела

фінансування, що не можуть бути визнані за нормальні. Досягнення нестійкого фінансового типу у 2019 році є наслідком неефективних рішень щодо фінансування товарно-матеріальних запасів та здійснення авансових витрат, неможливості реалізації накопичених товарних запасів відповідно до термінів повернення позик та погашення зобов'язань за ними.

Отже, зменшення тривалості фінансового циклу (періоду обороту власних оборотних коштів) при збереженні певного балансу між рахунками дебіторів і кредиторів може слугувати одним з критеріїв покращення ефективності управління фінансами підприємства ТОВ «Торговий дім Кольчуга». Оскільки тривалість операційного циклу більше тривалості фінансового циклу на період обороту кредиторської заборгованості, то скорочення фінансового циклу, і як правило, веде до зменшення операційного циклу, що оцінюється як позитивна тенденція. Фінансовий цикл може бути скорочений за рахунок:

- прискорення виробничого циклу;
- прискорення оборотності дебіторської заборгованості;
- певного сповільнення оборотності кредиторської заборгованості.

Впровадження процесу удосконалення інструментарію фінансового менеджменту підприємства ТОВ «Торговий дім Кольчуга» з метою забезпечення його фінансової стійкості дозволяє зробити наступні висновки.

1. Стратегічне управління фінансовою стійкістю враховує не тільки цілі фінансового менеджменту та тип фінансової політики, а й вид фінансової стійкості, який характерний для підприємства на даний момент часу.

2. Здійснене покращення планування фінансових потоків. Ввели у дію реальні платіжні календарі, створювати центри фінансової відповідальності, що дозволить завжди мати в наявності достовірну інформацію про грошові потоки підприємства та підвищити контрольованість поточних платежів, знизити втрати від нецільового використання коштів та забезпечити прозорість діяльності.

3. Підвищили рівень конкурентоспроможності продукції та послуг. Здійснюють ефективну маркетингову політику та забезпечують лояльність своїх клієнтів та партнерів.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

За результатами дослідження можна зробити наступні висновки:

1. Фінансова стійкість підприємства є результатом взаємодії всіх елементів системи фінансових відносин підприємства, та характеризується системою показників: забезпеченістю фінансовими ресурсами, необхідними для нормального функціонування підприємства, доцільністю їх розміщення та ефективного використання, фінансовими взаємовідносинами з іншими юридичними і фізичними особами, платоспроможністю та фінансовою стійкістю. Тобто на фінансову рівновагу підприємства впливає рівень збалансованості окремих структурних елементів активів і капіталу підприємства, а також рівень ефективності їх використання. Оптимізація фінансової рівноваги є однією з головних умов успішного його розвитку в майбутньому періоді.

2. У ході аналізу фінансової стійкості вивчається здатність підприємства фінансувати свою діяльність, тобто забезпеченість фінансовими ресурсами, необхідними для її нормального функціонування, доцільність їх розміщення та ступінь використання. В даний час існує велика кількість методик аналізу та оцінки фінансового стану підприємства.

Основними завданнями аналізу фінансового стану є:

- дослідження ефективності використання майна (капіталу)

підприємства;

- забезпечення підприємства власними оборотними коштами;
- дослідження рентабельності та фінансової стійкості підприємства;
- об'єктивна оцінка динаміки та стану ліквідності, платоспроможності

та фінансової стійкості підприємства;

- оцінка становища суб'єкта господарювання на фінансовому ринку та

кількісна оцінка його конкурентоспроможності;

- аналіз ділової активності підприємства;
- визначення ефективності використання фінансових ресурсів.

3. Основна роль в системі антикризового управління відводиться широкому використанню внутрішніх і зовнішніх механізмів стабілізації, які дозволяють попередити загрозу банкрутства, позбавити підприємство від використання позикового капіталу і прискорити темпи економічного зростання..

Провівши дослідження фінансових показників ТОВ «Торговий дім Кольчуга» можна зробити такі висновки:

- здійснивши аналіз платоспроможності та ліквідності, виявлено, що платоспроможність підприємства задовільна, коефіцієнт поточної платоспроможності у 2018 році становить 1,2. Отже, підприємство має здатність організацій і своєчасно розраховуватися за своїми зобов'язаннями.

- ділова активність є важливим показником фінансового стану підприємства, який характеризує різні аспекти його діяльності, такі як місце на ринку, конкурентоспроможність, рівень ефективності використання ресурсів та ефективність зростання. Аналіз ділової активності дав змогу оцінити ефективність використання підприємством оборотних, основних ресурсів та капіталу, які в свою чергу впливають на рівень прибутку, який може отримати підприємство в процесі своєї діяльності. На основі аналізу ділової активності та ефективності господарюв ТОВ «Торговий дім

«Кольчуга» можна зробити висновок, що підприємство має ризик втрати платоспроможності та незначні проблеми з ліквідністю, але все ж рівень ділової активності даного підприємства має позитивну тенденцію.

- фінансову стійкість підприємства можна охарактеризувати як нормальну, виконується умова: $ВОК < 3 < НДФЗ$. Запаси становлять 959 300 грн, вони менші власного оборотного капіталу (102 447 грн.), але при цьому перевищують «нормальні» джерела фінансування. Заборгованість підприємства не перевищує суму його активів; підприємством крім власних обігових коштів, залучаються довгострокові кредити та позик, тож платоспроможність гарантована.

- поточний стан ліквідності та рентабельності підприємства негативно впливає на відносини з покупцями (клієнтами) та постачальниками товарів та послуг. Невелике зменшення рентабельності активів у 2018 році на 1% свідчить про подаючий попит на продукцію підприємства і про перенагромадження активів, але загалом показники рентабельності свідчать про ефективну роботу підприємства.

- імплементація механізмів антикризового механізму дасть можливість значно покращити фінансовий стан аналізованого підприємства у 2019 році.

Саме за рахунок стійкої фінансової складової підприємство спроможне вкладати кошти у розробку нових товарів, освоювати нові ринки збуту шляхом демпінгу, забезпечувати або сприяти забезпеченню маркетингової стійкості підприємства, розвивати нові напрями діяльності, підтримувати інвестиційну стійкість, і, маючи висококваліфікований персонал, забезпечувати кадрову стійкість підприємства, ефективний процес управління. Отже, фінансова складова вважається провідною та вирішальною, оскільки в ринкових умовах господарювання фінанси є рушійною силою будь-якої економічної системи.

Тому дуже важливою складовою є прогнозування, оскільки, щоб грамотно керувати підприємством, активно впливати на формування

показників господарської і фінансової діяльності, необхідно постійно використовувати дані про його стан, а також зміни, які в ньому проходять.

Розрахувавши план доходів та витрат на 2019 рік, бачимо, що у фінансовому результаті підприємство отримає прибуток у розмірі 943 989,5 грн. Що на 607 082,5 грн більше, чим у 2018 році. Це говорить про ефективність запропонованих заходів покращення фінансового стану підприємства.

Прогнозування показників фінансової стійкості свідчать про нестійкий тип стану ТОВ «Торговий дім Кольчуга» у 2019, порівняно з 2018 роком. Виявлення такого становища потребує розробки плану організаційно-економічних заходів щодо нормалізації розміру товарно-матеріальних запасів підприємства або збільшення періоду кредитування.

Таким чином, у підсумку планової операційної діяльності ТОВ «Торговий дім Кольчуга» у 2019 році все ж таким отримує додатній прогнозований грошовий потік, а саме – 5 519 247,92 грн., що свідчить про достатній рівень ліквідності та платоспроможності підприємства.

Враховуючи викладені дані, для стабілізації фінансової стійкості ТОВ «Торговий дім Кольчуга» пропонуємо:

- впровадити профілактику кризових ситуацій;
- запровадити систему бюджетування;
- розширити асортиментний портфель;
- здійснювати стратегічне планування;
- стимулювати попит на продукцію підприємства;
- впровадити розширення збутової мережі.

Отже, проведений аналіз фінансової стійкості та пошук шляхів її покращення дозволить підприємству заздалегідь виявити слабкі сторони у фінансово-господарській діяльності та попередити їх негативний вплив. Також це дозволяє так оптимізувати структуру капіталу, щоб підприємство максимально використовувало свої внутрішні фінансові ресурси, а зовнішні ресурси були дешевими та доступними.

Отже, підприємство ТОВ «Торговий дім Кольчуга» має нормальний фінансовий стан та отримує прибутки, але проведення запропонованих антикризових заходів є гарним поштовхом до стабілізації фінансового стану підприємства, а також вихід на рівень накопичення та реінвестування прибутку в наступних періодах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Н.Р. Гут, Партин Г.О. Проблеми управління фінансовою стійкістю підприємства та шляхи їх вирішення// Науковий вісник Ужгородського університету. – Серія Економіка.– Вип. (42). –2017. – С. 156-167.
2. Партин Г.О. Особливості впливу основних чинників на фінансову стійкість підприємства в умовах фінансово-економічної кризи // Збірник науково-технічних праць Національного лісотехнічного університету України. – 2013. - № 10 С. 276-279.
3. Грушевицька А. Б. Особливості оцінки фінансової стійкості підприємства та напрями її забезпечення / А. Б. Грушевицька // Вісник Хмельницького національного університету. – 2013. – № 2. – С. 276–280.
4. Левицький В. В. Оптимальні підходи аналізу фінансової стійкості підприємств / В. В. Левицький // Наукові записки. – 2009. – Випуск 12. – С. 61–65.
5. Ногіна С. Оцінка фінансової стійкості підприємств на прикладі металургійної галузі / С. Ногіна, А. Корж // Економічний аналіз. – 2012. – Випуск 11. Частина 2. – С. 363–367.
6. Варічева Р. В. Аналіз оптимальності структури власного капіталу акціонерних товариств : проблеми та перспективи / Р. В. Варічева //

- Вісник соціально-економічних досліджень. – 2012. – № 4 (47). – С. 155–176.
7. Гаркуша Н. М. Аналіз фінансової стійкості підприємства як засіб попередження його банкрутства / Н. М. Гаркуша, Т. О. Сідорова, І. В. Руденко // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі та послуг. – 2013. – Вип. 1. – С. 19–23.
  8. Слободян Н. Г. Аналіз і прогнозування фінансової стійкості підприємства в сучасних умовах : методологія і практика / Н. Г. Слободян // Економічний аналіз : зб. наук. праць. – 2014. – № 2. Том 18. – С. 239–245.
  9. Білик М.Д. Фінансовий аналіз / М.Д. Білик, О.В. Павловська, Н.М. Притуляк, Н.Ю. Невмежицька // Фінансовий аналіз: навч. посібн – К. : Вид-во КНЕУ, 2017. – 592 с.
  - 10.Оспіщев В.І. Класифікація чинників впливу на фінансову стійкість підприємств / В.І. Оспіщев, І.В. Нагорна // Економічна стратегія і перспективи розвитку сфери торгівлі і послуг : зб. наук. праць. / редкол.: О.І. Черевко (відпов. ред.) та ін. – Харків : Вид-во Харків. ДУ харчування та торгівлі. – 2017. – Вип. 2(10). – 694. – С. 218-223.
  - 11.Джеймс С. Ванхорн, Джон М. Вахович мл. Основи фінансового менеджменту, 12 вид. / Fundamentals of Financial Management, 12th Edition James C. Van Horne, John M Wachowicz Jr, 2018.— 1232 с.
  - 12.Тараненко О.О. Вплив зовнішнього середовища господарювання на економічну стійкість підприємства / О.О. Тараненко // Вісник Хмельницького національного університету : зб. наук. праць. – 2014. – Вип. 4.2, т. 1. – С. 118-121.
  - 13.Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : затв. Міністерством фінансів України від 07.02.2013 № 73 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

14. Гапак Н.М., Капштан С.А. Особливості визначення фінансової стійкості підприємств // Науковий вісник Ужгородського університету. – Серія Економіка. – Вип. (42). – 2014. – С. 191-196.
15. Морозова А.М. Аналіз фінансової звітності як фактор прийняття інвестиційних рішень // Економіка АПК. - № 2. – 2012. – С. 92-97.
16. Ковальова А.М., Лапуста М.Г., Скамай Л.Г. Фінанси фірми: Підручник. / А.М. Ковальова, М.Г. Лапуста, Л.Г. Скамай –, 2013. – 496 с.
17. Essentials of risk management and insurance. / Emmett J. Vaughan, Therese M. Vaughan. - 2nd ed. - New York [etc.] : Wiley, cop. 2012. - xvi, 640 p.
18. Рэдхед К., Хьюс С. Управління фінансовими ризиками / Пер. з англ. – М.: «ИНФРА-М», 2012. – 288 с.
19. Муза И.М. Проблеми розвитку фінансової стійкості підприємства в сучасній економіці [Електронний ресурс] / И.М. Муза // Економіка/Фінансові відносини – 2015. – Режим доступу: <http://www.rusnauka.com>.
20. Штангерт А.М. Антикризисне управління підприємством: підручник. /А.М. Штангерт // – Львів: Українська академія друкарства, 2016. – 396 с.
21. Базилінська О.Я. Фінансовий аналіз: теорія і практика. /О.Я. Базилінська // Навч. пос. – Київ: Центр учбової літератури, 2013. – 328 с.
22. Шеремет О. О. Фінансовий аналіз. / О. О. Шеремет // Навч. посібник – Київ: Кондор, 2015. – 193 с.
23. Павловська, О. В. Фінансовий аналіз: навч. посіб. / О. В. Павловська, Н. М. Притуляк, Н. Ю. Невмержицька. – Київ: КНЕУ, 2002. – 388 с.
24. Геець В. М. Інноваційні перспективи України / В. М. Геець, В. П. Семиноженко // – Харків: Константа, 2016. – 272 с.
25. Партин, Г. О. Особливості впливу основних чинників на фінансову стійкість підприємства в умовах фінансово-економічної кризи / Г. О. Партин// – Збірник науково-технічних праць Національного лісотехнічного університету України. – 2015. – №10 – С. 276-279.

26. Сагалакова Н.О. Економічна діагностика діяльності торговельного підприємства: / Н.О. Сагалакова // – Київ, 2013. – 285 с.
27. Карпунь І.Н. Санація підприємств / І.Н. Карпунь // Підручник. – Львів: Магнолія – 2014 – 448 с.
28. Капаруліна М.С. Система управління ефективністю діяльності підприємств: діагностика і вдосконалення /М.С. Капаруліна // – Київ, 2013. – 546 с.
29. Стасюк Л. Аналіз показників ліквідності і платоспроможності [Електронний ресурс] / Лілія Стасюк // Галицький економічний вісник — Тернопіль. – 2017. – Режим доступу: <http://galicianvisnyk.tntu.edu.ua/pdf/44/242.pdf>.
30. Покропивний С.Ф. Інноваційний менеджмент у ринковій системі господарювання /С.Ф. Покропивний // Економіка України. – 2015. №2. – С. 24–29.
31. Ван Хорн Дж.К. Основи управління фінансами: Пер.с англ.: Фінанси і статистика, / Ван Хорн Дж.К // Київ, 2014. – 180с.
32. Коробов, М.Я. Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств: навч. посіб. [Текст] / М.Я. Коробов. – 2. вид., стереотип. – К.: Знання КОО, 2001. – 378 с.
33. Бланк І. А. Основи фінансового менеджменту / І. А. Бланк // т.2. - Київ: Ельга, Ніка - Центр, 2013. – 356 с.
34. Россоха В.В. Інноваційні процеси економічного розвитку в контексті інституційного забезпечення// Актуальні проблеми економіки. – 2016. – №8. – с. 119-129.
35. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 13 "Фінансові інструменти" затв. Міністерством фінансів України від 30.11.2001 № 559 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.

36. Ковалюк О. М. Фінансовий механізм економіки України / О. М. Ковалюк // Фінанси України. – 2015. – № 9 - С. 22-28.
37. Мошинський С.З. Економічний аналіз: підручник для студентів ВНЗ / С.З. Мошинський, О.В. Олійник [за ред. Ф.Ф. Бутинця]. – 2-ге вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП «Рута», 2007. – 704 с.
38. Про Закон України "Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом" [Електронний ресурс]. – 2011. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01>.
39. Лігоненко Л. О. Антикризове управління підприємством: теоретико-методологічні засади та практичний інструментарій: монографія / Л. О. Лігоненко. – Київ: КНТЕУ, – 2017. – 580 с.
40. Вдовенко Л. Платоспроможність підприємств: сутність та методика розрахунку показників / Л. Вдовенко // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: С. І. Шкарабан (голов. ред.) та ін. – Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету „Економічна думка”, 2012. – Вип. 10. – Частина 2. – С. 27–29.
41. Іонін Є. Є. Розв’язання питань методологічного обґрунтування понять „платоспроможність” і „ліквідність” / Є. Є. Іонін // Актуальні проблеми економіки. – 2004. – № 6. – С. 31–36.
42. Квасовський О. Р. Науковий підхід до прийняття менеджментом підприємств виважених фінансових рішень [Електронний ресурс] / О. Р. Квасовський // Економіка/Фінансові відносини // – Режим доступу: <http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:Gjt0JDDS22MJ:dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/10747/1/6571.pdf+&cd=1&hl=ct=clnk&gl=ua>
43. Кизим М.О. Оцінка і діагностика фінансової стійкості підприємства : [моногр.] / М. О. Кизим, В. А. Забродський, В. А. Зінченко, Ю. С. Копчак. // – Харків : ІНЖЕК, – 2016. – 144 с.

44. Фролова, Т.О. Фінансовий аналіз / Т.О. Фролова. – К.: Видавництво Європейського ун-ту, 2005. – 252 с.
45. Філімоненко, О.С. Фінанси підприємств: навч. посіб. / О.С. Філімоненко. – К.: МАУП, 2004. – 288 с.
46. Чегринець К.В. Фінансова стійкість підприємства: економічна сутність та методи оцінки / К.В. Чегринець // Управління розвитком. – 2012. – № 10. – С. 51–54.
47. Донченко Т.В. Теоретичні основи формування механізму управління фінансовою стійкістю підприємства / Т.В. Донченко // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 1. – С. 23–27.
48. Analyzing and managing banking risk: a framework for assessing corporate governance a. financial risk. / Hennie van Greuning, Sonja Brajovic Bratanovic; With techn. advice on treasury management by Jennifer Johnson-Calari. - 3d ed.- Washington : World bank, 2013. - XVI, 367 p.
49. Методика оцінки фінансового стану підприємства-позичальника. Нацбанк України. Київ, – 2015 – 105 с.
50. Стеца Л. П., Власний оборотний капітал: поняття та методика розрахунку [Електронний ресурс] / Стеца Л. П.,. – 2017. – Режим доступу: http://sophus.at.ua/publ/vlasnij_oborotnij_kapital_ponjattja_ta_metodika_rozra_khunk_u/68-1-0-1115

Додаток А

Баланс (Форма №1) ТОВ «Торговий дім Кольчуга» за 2016–2018 рр., грн

Актив	Код рядка	01.01.15	01.01.16	01.01.17	01.01.18
I. Необоротні активи					
Нематеріальні активи:	1000	22675	21084	17559	14239
первісна вартість	1001	30287	32501	33233	34672
накопичена амортизація	1002	7612	11417	15674	20433
Незавершені капітальні інвестиції	1005	19620	4622	13483	23425
Основні засоби:	1010	148587	174263	382389	480321
первісна вартість	1011	212487	294199	1724633	997864
знос	1012	63900	119936	1342244	517543
Довг-ві фінансові інвестиції: обліковують за участі в капіталі інших підприємств	1030	0	0	0	0
інші фінансові інвестиції	1035	9443	0	0	0
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	0	0	0	0
Відстрочені податкові активи	1045	967	967	0	0
Інші необоротні активи	1090	0	0	0	0
Усього за розділом I	1095	201292	200936	413431	517985
II. Оборотні активи					
Запаси	1100	312830	399570	652351	959300
Виробничі запаси	1101	57301	38858	41919	47346

Незавершене виробництво	1102	0	0	0	0
Готова продукція	1103	0	0	0	0
Товари	1104	255529	360712	610432	911954
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	104180	189226	315453	212206
Дебіторська заборгованість за розр-ми:					
за виданими авансами	1130	8757	10179	15672	26257
з бюджетом	1135	57	11447	0	0
з нарахованих доходів	1140	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1145	0	0	0	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	9521	20091	30099	55899
Поточні фінансові інвестиції	1160	15842	34519	40561	47608
Гроші та їх еквіваленти	1165	49674	86244	65694	120041
Готівка	1166	1399	2688	6607	9833
Рахунки в банках	1167	24928	53118	17583	3979
Витрати майбутніх періодів	1170	721	1482	2269	2157
Інші оборотні активи	1190	1185	2595	76261	66548
Усього за розділом II	1195	502767	755353	1198360	1490016
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	0	0	0	0
Баланс	1300	704059	956289	1611791	2008001

Продовження додатку А

Пасив	Код рядка	01.01.15	01.01.16	01.12.17	01.01.18
I. Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	10000	10000	10000	10000
Капітал у дооцінках	1405	11394	14509	147909	142543
Додатковий капітал	1410	0	0	0	0
Емісійний дохід	1411	0	0	0	0
Резервний капітал	1415	1640	1640	0	0
Нерозподілений прибуток	1420	5039	91338	246678	467889
Неоплачений капітал	1425	0	0	0	0
Вилучений капітал	1430	0	0	0	0
Усього за розділом I	1495	73973	117487	404587	620432
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	0	0	0	0
Пенсійні зобов'язання	1505	0	0	0	0
Довгострокові кредити банків	1510	79722	34885	33656	131241
Інші довгострокові зобов'язання	1515	0	75000	75000	0
Довгострокові забезпечення	1520	4103	4984	6009	8949
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521	3993	4875	5988	8949
Цільове фінансування	1525	0	0	0	0
Усього за розділом II	1595	83825	114869	114665	140190
III. Поточні зобов'язання і забезпечення					

Короткострокові кредити банків	1600	28111	69667	139305	139673
Поточна кредиторська заб.					
за довгостроковими зобов'язаннями	1610	75342	53712	26372	102109
за товари, роботи, послуги	1615	302323	530735	846200	917165
за розрахунками з бюджетом	1620	2073	5691	27030	17366
за у тому числі з податку на прибуток	1621	1775	5349	25988	14630
за розрахунками зі страхування	1625	1030	1293	804	1358
за розрахунками з оплати праці	1630	2116	3055	3345	4846
за одержаними авансами	1635	1745	2029	3417	6226
за розрахунками з учасниками	1640	0	0	0	0
із внутрішніх розрахунків	1645	5	0	18	19
Поточні забезпечення	1660	0	0	0	0
Доходи майбутніх періодів	1665	4225	12794	16843	17006
Інші поточні зобов'язання	1690	129291	44939	29205	41611
Усього за розділом III	1695	546261	723933	1092539	1247379
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	0	0	0	0
Баланс	1900	704059	956289	1611791	2008001

Продовження додатку А

Звіт про сукупний дохід (Форма №2)

ТОВ «Торговий дім Кольчуга» за 2016–2018 рр., грн

Найменування показника	Код рядка	2016 рік	2017 рік	2018 рік
Чистий дохід від реалізації продукції	2000	2736510	3863306	4844170
Собівартість реалізованої продукції	2050	2112132	3003699 4	3679128
Валовий:				
прибуток	2090	624378	826312	1165042
збиток	2095	0	0	0
Інші операційні доходи	2120	49978	168785	58935
Адміністративні витрати	2130	28932	54596	78821
Витрати на збут	2150	444020	558221	764224
Інші операційні витрати	2180	52688	130511	44025
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	2190	148716	251769	336907
Фінансовий результат від операційної діяльності: збиток	2195	0	0	0
Дохід від участі в капіталі	2200	0	0	0
Інші фінансові доходи	2220	150	0	0
Інші доходи	2240	22751	6930	1253
Фінансові витрати	2250	39707	46828	66622
Втрати від участі в капіталі	2255	0	0	0
Інші витрати	2270	87277	8582	10633
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	2290	44633	203289	260905
Фінансовий результат до оподаткування: збиток	2295	0	0	0
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	12400	36302	49655
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	0	0	0
Чистий фінансовий результат: прибуток	2350	32233	166987	211250
Чистий фінансовий результат: збиток	2355	0	0	0
II. СУКУПНИЙ ДОХІД				
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	0	0	0
Інший сукупний дохід	2445	0	0	0
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	0	0	0
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	0	0	0
Сукупний дохід	2465	32233	166987	211250
III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ				
Матеріальні затрати	2500	39428	54975	93996
Витрати на оплату праці	2505	71066	91032	124570
Відрахування на соціальні заходи	2510	26537	28361	27690
Амортизація	2515	28682	34823	57024
Інші операційні витрати	2520	359927	534137	583790
Разом	2550	525640	743328	887070

